

WIADOMOŚCI POLSKIE

Nr 1 (22)
STYCZEŃ,
LUTY, MARZEC
2009 r.
KRASNODAR



ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ

№ 1 (22)
ЯНВАРЬ,
ФЕВРАЛЬ, МАРТ
2009 г.
КРАСНОДАР

Pismo Krasnodarskiej Organizacji
Regionalnej Polskie Centrum
Narodowo-Kulturalne "Jedność"

Издание Краснодарской региональной
общественной организации Польский
национально-культурный центр "Единство"



W Muzeum Antoniego Grzelaka



В январе 2009 года состоялась очередная встреча молодёжных лидеров полонийных организаций. Наши встречи всегда отличались интересной программой и весёлым настроением, которое зависело только от нас самих. Не стала исключением и поездка в Саратов, красивый город на живописных берегах Волги.

Саратовские встречи

(Воспоминания отогревшегося путешественника)

ЗИМА только придала городу очарования — заснеженные улочки и река, покрытая льдом, создавали праздничное новогоднее настроение. Именно с этим настроением мы и встретились в гостинице. В Саратов прибыли представители полонийных организаций со всей России: из Краснодара, Москвы, Оренбурга, Пятигорска, Санкт-Петербурга и других городов. Встретил нас директор Дома Польского в Санкт-Петербурге пан Чеслав Бласик, который занимает важное место в координации деятельности полонийной молодёжи. Сам он является не только движущей силой, но и находит возможность указать нам правильное направление и сделать полезные выводы.

Вояж в Саратов был с первых часов насыщен событиями и встречами. Первый день начался со знакомства с председателем Польского Дома в Саратове паном Яном Янковским, который устроил нам тёплый приём, провёл экскурсию по зданию Центра национальных культур и любезно предоставил кабинет Саратовской полонии для проведения наших занятий.

Саратовская региональная общественная организация Национально-культурный центр «Польский Дом» была зарегистрирована 21 апреля

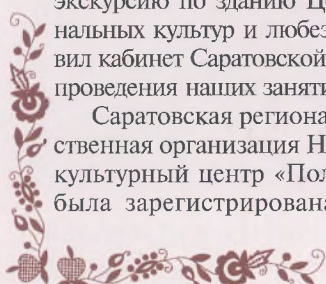
1992 года. НКЦ «Польский Дом» в Саратове был одним из основателей Конгресса поляков в России и до сегодняшнего дня является его активным членом.

Саратовская Полония располагает Женским камерным хором, который был создан в 1999 году. Этот хор под руководством Маргариты Глазуновой состоит из числа хористок польского происхождения католического костёла в Саратове. Хор неоднократно был участником международных хоровых фестивалей в Польше, а также выезжал с концертами по городам Западнопоморского, Малопольского и Подлясского воеводств Польши.



Пан Ян Янковский рассказал нам о деятельности организации, о планах на следующий год и познакомил нас со своим помощником Антоном Антошкиным, который на протяжении всех наших обсуждений помогал мудрыми советами.

Поскольку главной задачей встреч молодёжи является знакомство, то с него мы и начали. Каждый представился, рассказал о себе и о деятельности той организации, которую представляет. А затем все включились в активное обсуждение задач полонийной молодёжи по активизации деятельности в своих городах. Были высказаны новые идеи, проекты, в том числе, создание Интернет-странички и группы «Молодая Полония» на сайте www.vkontakte.ru, что позволит нам свободно общаться, обмениваться информацией, фотографиями и постоянно быть в курсе того, что происходит в полонийных организациях по всей России. На предыдущих встречах в Петербурге. У нас не раз возникала идея общения с помощью сети Интернет, но теперь, наконец, мы эту идею воплотили в жизнь. Наши обсуждения продлились до позднего вечера. На обратном пути в гостиницу мы совершили прогулку по вечернему Саратову. В самом центре города новостройки плавно смешались с деревянными домиками прошлого века. Некогда купеческий и торговый



городок на берегу Волги, сохранил очарование старины. Ансамбль Саратовского государственного университета занимает почётное место в самом центре города, придавая окрестностям торжественный вид. Перед тем как вернуться в гостиницу, мы не могли отказать себе в удовольствии и не насладиться видом ночной Волги, покрытой льдом. И даже побегать по льду и поиграть в снежки. К концу дня, все мы успели подружиться, и найди много общего.

Следующий день был посвящён знакомству с городом. Ян Янковский предложил посетить Соколовую гору, с которой открывается потря-

сательный вид на город и окрестности. Там же раскинулся Парк Победы — уникальный музей под открытым небом. Здесь мы увидели более 140 экспонатов военной и сельскохозяйственной техники, как советского, так и зарубежного производства. Множество танков, ракет, самолётов, бронетранспортёров и других разновидностей военной техники. А рядом расположился уникальный этнографический комплекс «Национальная деревня». «Национальная деревня» — замечательное место, где любой может окунуться в культуру другого народа. Здесь построены традиционные жилища разных народов: армян, корейцев,

татар, узбеков, украинцев и многих других. Но летом можно не только посмотреть, но и принять участие в национальных праздниках, попробовать традиционную кухню, научиться танцам, играм и песням. Этот праздник длится всё лето. И хотя мы приехали в январе, и на сам праздник немного опоздали, всё же нас приютили и не где-нибудь, а в Башне — в азербайджанском подворье. Эта башня — точная копия Девичьей башни в Баку, памятника азербайджанской средневековой культуры. Только вместо девы был традиционный шашлык и чай. А с высоты башни вся деревня была видна, как на ладони. В это время гостеприимные хозяева затопили печь, и мы смогли погреться в атмосфере средневековой жизни и обменяться впечатлениями.

Вечер прошёл в тёплой дружеской обстановке, мы обсуждали будущие планы и прощались. Встреча по-

лучилась необыкновенно тёплой. Обстановка сложилась спокойная, почти домашняя, но обсуждения проходили бурно, было высказано много интересных идей и предложений. Каждый из приглашённых является лидером молодёжной полонийной организации, поэтому чётко представляет цели таких встреч и старается получить как можно больше полезной информации, благодаря которой, легче будет вести работу дома. И хоть встреча получилась короткой, но очень интересной и насыщенной. Но самое главное — это новые знакомые, которые стали настоящими друзьями, Яна Третьякова из близкого нам Пятигорска, Слава Краснощёков из Оренбурга и многие другие. После возвращения домой мы поддерживаем общение со всеми участниками той встречи и уже получаем первый урожай наших проектов в волнах Интернет-пространства.

Татьяна
БЕРЕЗЕНКО-ЗАКШЕВСКАЯ



сающий вид на город и окрестности. Там же раскинулся Парк Победы — уникальный музей под открытым небом. Здесь мы увидели более 140 экспонатов военной и сельскохозяйственной техники, как советского, так и зарубежного производства. Множество танков, ракет, самолётов, бронетранспортёров и других разновидностей военной техники. А рядом расположился уникальный этнографический комплекс «Национальная деревня». «Национальная деревня» — замечательное место, где любой может окунуться в культуру другого народа. Здесь построены традиционные жилища разных народов: армян, корейцев,

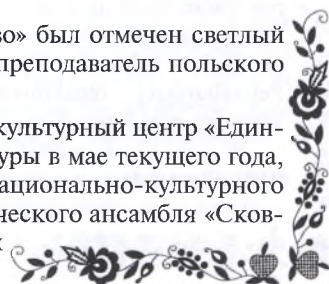


28 января 2009 г. КРОО Польский национально-культурный центр «Единство» организовал концерт краснодарской фолк-рок-группы «Менестрели», который состоялся в актовом зале МУ «Общественно-информационный центр». Костяк группы составляет семья Рыльских — брат и сестра, Герман и Тамара. Они являются авторами и исполнителями оригинальных музыкальных произведений. «Менестрели» — акустическая группа, на концертах которой можно услышать скрипку, блок-флейту, варган, этнические шумовые и ударные инструменты. Дебют группы состоялся ещё в 1998 г.

Во время нынешнего выступления были исполнены как польские композиции, так и старые хиты группы на русском языке. Как сказал «капитан» группы Герман Рыльский: «Мы за славянскую дружбу, за укрепление связей между польским и русским народами».

14 февраля 2009 г. в рамках работы Дамского клуба Польского центра «Единство» был отмечен светлый праздник влюблённых — День Св. Валентина. Организатором мероприятия выступила преподаватель польского языка пани Иоланта Эльжбета Гриффон.

29 марта 2009 г. состоялось общее собрание членов КРОО Польский национально-культурный центр «Единство», на котором был утверждён план проведения традиционных Дней польской культуры в мае текущего года, а также праздничных мероприятий, посвящённых 15-летию учреждения Польского национально-культурного центра «Единство». Перед собравшимися выступили участники фольклорно-этнографического ансамбля «Сковронэк» (руководитель — пани Ядвига Гарлинская-Гжелаяк), подготовившие ряд поэтических номеров по произведениям польских авторов.





Czesław Błasik

W pierwszym dniu pobytu w Sankt Petersburgu po zakwaterowaniu w akademiku i obiedzie w kawiarni „Chochłuszka” mieliśmy zebranie organizacyjne, podczas którego poznałam pana Czesława Błasika – Prezesa Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego „Polonia” imienia Adama Mickiewicza, członków tej organizacji oraz uczestników kursu z Archangielska, Kotłasu, Nowogrodu Wielkiego, Piatigorsku, Smoleńska i innych miast Rosji.

Kilka słów chcę poświęcić Polonii petersburskiej. Jesienią 2008 roku obchodzono 20-lecie utworzenia najstarszej polskiej organizacji w Sankt Petersburgu. Stowarzyszenie „Polonia” stawia sobie za cel promowanie kultury, historii i języka polskiego oraz wypracowywanie form działalności własnej w tym zakresie.

Sankt Petersburg, uważany za drugą stolicę Rosji, od wieków słynie jako ogromne skupisko Polaków, więc słusznie uchodzi za swoiste centrum kultury polskiej w Federacji Rosyjskiej. Na czele prężnie działającego Stowarzyszenia „Polonia” stoi pan Czesław Błasik, który urodził się w Polsce, lecz w roku 1980 przyjechał do Rosji na studia i tu pozostał. W roku 1994 jako członek wstąpił do SKO „Polonia”, żeby po latach zostać jej Prezesem. Pan Czesław jest osobą przyjemną i otwartą. Uważa, że podstawą działalności organizacji jest stworzenie życzliwej atmosfery, która by sprzyjała ujawnieniu przez każdego członka Stowarzyszenia swoich najlepszych cech i zdolności.

Od 18 lat w Stowarzyszeniu aktywnie działa zespół folklorystyczny „Gaik” pod kierownictwem pani Natalii Szykier. Nawiązując do tradycji z czasów jeszcze carskich, wznowiono wydanie „Gazety Petersburskiej”, redaktorem naczelnym której jest pani Teresa Konopielko.

W dniu 13 maja 2007 roku w Sankt Petersburgu uroczystie otwarto Dom Polski – pierwszy po wielu dziesiątkach lat na

ŻYCIE POLONIJNE

obszarze Rosji, co się stało wydarzeniem największej wagi dla Polonii nie tylko petersburskiej. W ceremonii otwarcia Domu Polskiego wzięły udział: Ludmiła Putina, Maria Kaczyńska i Walentina Matwijkenko.

W Domu Polskim każdy może poszerzyć swoją wiedzę o Polsce i Polakach, kulturze i języku polskim, historii Polski i obyczajach Narodu Polskiego. Jest to wspaniały przykład otwartości Rosji na kulturę innych narodów. Trzeba zauważyć, że działalność organizacji polonijnych jest niezwykle pożyteczna dla dobra obu naszych krajów.

W rodzinnej atmosferze Domu Polskiego czułam się naprawdę jak u siebie. Niczego tu nie zabrakło. Zachwyciła mnie przede wszystkim wspaniała biblioteka, zawierająca liczne dzieła

jak: symbole i mity narodowe, więzie krwi i świadomość narodowa, stosunek do dziedzictwa kulturowego. Zakorzenie w przeszłości tworzy więź, łączącą odległe pokolenia i stwarza poczucie ciągłości. Poznanie tradycji i obyczajów ułatwia wzajemne kontakty z innymi ludźmi, a przez to zaspokaja potrzebę bezpieczeństwa. Dyskusja toczyła się wokół stanu obecnego i perspektyw rozwojowych polskości w Rosji.

Przez panią Teresę Konopielko oraz pana Czesława Błasika poruszony został również temat projektu Ustawy o Statusie Nauczyciela Polonijnego. Szczególnie uwzględniono w nim awans zawodowy, stan oświaty polonijnej w Rosji, oraz środki finansowe na uruchomienie różnych form

W dniach 11–15 grudnia 2008 roku w Sankt Petersburgu Dom Polski zorganizował kurs metodyczny dla nauczycieli języka polskiego z ośrodków polonijnych europejskiej części Rosji. Wypadła mi przyjemność brać w nim udział.

KURS NAUCZANIA W SANKT-

literatury pięknej, stanowiąca też ogromny zbiór encyklopedii, poradników, słowników, podręczników i mnóstwa pomocy do nauki języka polskiego. Bardzo mi się podobały izby lekcyjne, zaś kompletnie urzekła komfortowa kuchnia. Tym nie mniej największe wrażenie sprawili gościnni gospodarze.

Podczas pierwszego zebrania omówiliśmy program oraz problemy związane z nauczaniem języka polskiego w ośrodkach polonijnych oraz wymienialiśmy doświadczenia.

W piątek 12 grudnia odbyło się spotkanie z utalentowaną dziennikarką – redaktorem naczelnym „Gazety Petersburskiej” panią Teresą Konopielko, która jest prawdziwą promotorką odrodzenia polskości na Wschodzie. Ona rozpoczęła dyskusję na ten temat od pytania: „Czym jest polskość dla każdego z nas?” Uczestnicy kursu zastanawiali się nad problemem zachowania polskiej tożsamości, kształtowanej przez takie czynniki

dokształcania nauczycieli, wzbogacania zaplecza organizacji o podręczniki, słowniki oraz inne pomoce dydaktyczne.

Po zakończeniu spotkania wyruszyliśmy na spacer po ulicach petersburskich. Panowała atmosfera nadchodzącego Święta Bożego Narodzenia i zbliżającego się Nowego Roku. Pogoda dopisywała – padał lekki śnieg i nie było zbyt mroźno. Miasto już pięknie udekorowano, wszędzie ustawiono choinki ozdobione girlandami z różnokolorowych żarówek elektrycznych.

Ogromne wrażenie wywarło na nas zwiedzenie Ermitażu. Niestety na dokładne obejrzenie niezliczonych skarbów czasu mieliśmy stanowczo za mało, więc biegleśmy po salach muzeum w niesamowitym tempie.

Bardzo zmęczeni wróciliśmy do Domu Polskiego, gdzie wreszcie przystąpiono do właściwych zajęć. Oczekiwaliśmy, że po tak bogatym na imprese dniu trudno byłoby przez cały wieczór słuchać nudnych wykładów. Lecz nasze zmęczenie zniknęło natychmiast, kiedyśmy poznali nasze pełne młodzieńczego zapału uroczyste nauczycielki z Polonijnego Centrum Nauczycielskiego w Lublinie – panią Małgorzatę Małyńską oraz panią Małgorzatę Wróblewską, które po trudnej podróży dopiero co przyjechały do nas prosto z lotniska. Ustawiono nas, dorosłych przecież ludzi, jak przedszkolaków w koło pośród sali i rozpoczęła się gra „Witaj, jak się masz?”, która przeznaczona jest dla nauczania dzieci formuł powitania. Chodziliśmy przy akompaniamencie parami trzymając się za ręce i śpiewając wesołą piosenkę. Po kilku



ruchach zwracaliśmy się do sąsiada twarzą i witaliśmy się nawzajem.

Panie Małyska i Wróblewska, jako osoby twórcze i utalentowane, opracowały nowatorski cykl treściwych zajęć kreatywnych, które odpowiadają wysokim wymagom współczesnej glottodydaktyki. W charakterze przykładu podam bardzo oryginalne ćwiczenie podczas którego wykłaskiwaliśmy rytm wiersza Zbigniewa Herberta „Pan Cogito a ruch myśli” w poszukiwaniu związku z sensem strof, tworzących nastrój niepokoju. Szczególnej uwagi zasługuje lekcja „Budujemy swój dom” podczas której na podłodze robiliśmy z papieru za pomocą taśmy klejącej makietę własnego domu, który później opisywaliśmy na równi z krajobrazami, otaczającymi nasze wsie i miasta. Podobne zajęcia wydatnie pobudzały aktywność myślową oraz wzbogacały zasób przyswojonego słownictwa. Na lekcji „Zabawa z piosenką”



JĘZYKA POLSKIEGO PETERSBURGU-2008



Teresa Konopielko

komunikowaliśmy się między sobą w ustalony wcześniej sposób podczas brzmienia piosenki „O parasolach” Doroty Gellner i Aleksandra Pałaca. Każdy uczestnik miał zilustrować odpowiedni fragment piosenki. Powstałe obrazy rozmieszczono na ścianie. Nauczycielka w charakterze dyrygenta wskazywała rysunek, odpowiadający wybranej zwrotce. Doskonaliło to naszą pamięć i rozumienie ze słuchu.

Podczas ćwiczenia „Jakie kolory mają emocje” przypominaliśmy sobie nazwy kolorów i emocji oraz szukaliśmy związków pomiędzy nimi. Przy akompaniamencie myzycznym każdy z nas za pomocą kredki o wybranym kolorze namalował serduszek, przeznaczone dla konkretnej bliskiej osoby i umieścić je na

podłodze. Końcowym efektem tej wspólnej pracy stała się kompozycja plastyczna kolorowego „serduszkowego dywanu”. Każdy z ukontentowaniem odszukiwał w nim swój własny wkład oraz opowiadał dla kogo konkretnie przeznaczone było jego serduszek. Pobudzało to naszą wyobraźnię, wywoływało dobre uczucia wraz z towarzyszącymi im emocjami w stosunku do osób nam bliskich, pomagało kształtowaniu się gustów estetycznych oraz poszerzało przyswojone przez nas słownictwo.

Nikt nie był w stanie oprzeć się urokowi naszych cudownych, eleganckich nauczycielek, promieniujących wprost radością życia. Ich życzliwość, entuzjazm oraz wysokie kwalifikacje zawodowe były wstrząsające. Zamiast nudzących wykładów spotkaliśmy się z czarodziejską bajką szczerze rozczulającego dzieciństwa.

Podczas pobytu w Sankt Petersburgu oglądaliśmy współczesny polski film fabularny „Nie kłam, kochanie” z Piotrem Adamczykiem w roli głównej. Była to śmieszna i naiwna historia niepoprawnego flirciarza, który pod zbawiennym wpływem porządnej dziewczyny zmienia się kardynalnie i z nią się żeni. Szczęśliwe zakończenie z pięknym weselem.

W okresie przedświątecznym Dom Polski odwiedziła Wicekonsul Konsulatu Rzeczypospolitej Polskiej w Sankt Petersburgu pani Anna Dębowska, która złożyła nam życzenia oraz prezentowała płytę „Betlejem nad Newą” z nagraniami kolęd w wykonaniu Orkiestry Kameralnej imienia Sergiusza Rachmaninowa.

Ostatnie nasze ciepłe i wzruszające spotkanie było poświęcone obchodom Świąt Bożego Narodzenia w Polsce. Wycinaliśmy z papieru aniołków i ozdabialiśmy choinkę. Towarzyszyły temu śpiewane przez nas stare polskie kolędy. Później przy tej choince odbyła się wigilia. Na stole świątecznym leżało trochę siana, opłatek przywieziony z Lublina przez nasze nauczycielki oraz małe okrągłe karteczki tzw. „aniołkowe podszepty” z miłymi życzeniami na odwrotnej stronie.

Pani Małgorzata Wróblewska zapoznała nas z tradycjami obchodów Wigilii oraz przeczytała nam wiersz księdza Jana Twardowskiego:

*Jak wygląda wigilijny opłatek?
Cieniutki, cichy, biały jak śnieg
Czasem pachnie choinką,*

ale nie zawsze

*Kiedy go połamię, zapach zostaje jeszcze
Na talerzyku, jak zapach*

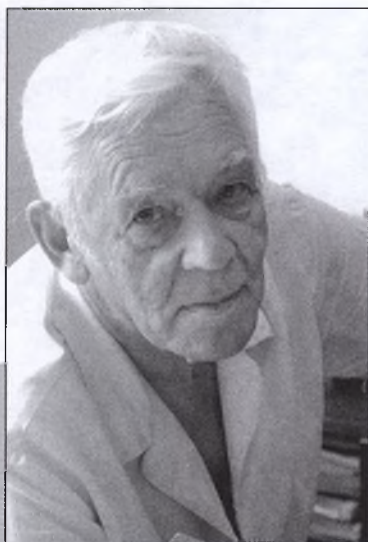
suszonych kwiatów na bibuli.

Wreszcie pan Czesław Błasik po złożeniu życzeń rozdał nam opłatki. Wówczas zaczęliśmy nawzajem się pozdrawiać i tacać opłatkiem. Chwile te były szczególnie wzruszające, napawające nadzieją i cichą radością. Każdemu chyba zakręciły się w oczach łzy wdzięczności. Na zakończenie dostaliśmy od pana Czesława drobne podarki.

Następnego rana byliśmy obecni na zakończeniu I etapu konkursu „Gdańsk – Sankt Petersburg – Miasta Zaprzyjaźnione”. Po południu z okazji zakończenia kursu wręczono nam zaświadczenia. Złożyliśmy serdeczne podziękowania gospodarzom oraz naszym miłym nauczycielkom z Lublina za te kilka wspaniałych dni, spędzonych przez nas w atmosferze przyjaznej życzliwości.

Helena SKIRDA





Редакция получила очень интересное и тёплое письмо от ветерана Великой Отечественной войны Евгения Давыдовича Морозова, в 1944–1945 годах принимавшего участие в боевых действиях по освобождению Польши от немецких оккупантов. В 2005 году ему удалось издать мизерным тиражом автобиографическую книгу «За Черницынским поворотом». В этой, без всякого сомнения, яркой и душевной книге автор делится с читателем непредвзятым взглядом на прожитые годы.

Редакция решила познакомить наших читателей и с этим письмом, и с одним из рассказов Е. Д. Морозова, в котором бесхитростно и достоверно описаны ничем не прикрашенные боевые будни бойцов Красной Армии на польской земле.

Сердечно поздравляем Евгения Давыдовича с Днём Победы и с 85-летием!

Гл. редактор А. И. СЕЛИЦКИЙ

Уважаемый Александр Игоревич!
С большим удовольствием познакомился с Вашим журналом «Польские ведомости» (январь — июнь 2008 года), волею судьбы попавшему в мой курский посёлок Черёмушки.

Из журнала узнал (других источников не было), что нынешняя Польша — страна успеха, и что Вы, являясь Председателем Краснодарской региональной общественной организации Польский национально-культурный центр «Единство», с польской диаспорой проводите большую и плодотворную работу. Искренне рад потому, что знал Польшу совсем другой — военной.

Тогда, в 1944 году, завоеватели превратили польские города в неприступные бастионы, а реки — в непреодолимые рубежи. Наш 1206 самоходный артиллерийский полк (69 армия, 1-й Белорусский фронт маршала К. К. Рокоссовского) вёл ожесточённые бои за освобождение польской земли.

Медали «За освобождение Варшавы» и «За отвагу» постоянно напоминают мне о военном лихолетии, о величии духа, мужестве и стремлении к свободе поляков.

Не могу забыть день освобождения города Люблин. Тогда по центральной улице торжественным маршем прошли как наши brave подразделения, так и части Войска Польского.

Воинов-освободителей встречали тысячи горожан. Солдатам дарили цветы, преподносили подарки, угощения. Объятия, поцелуи, улыбки... Шло братание, единение. Слышалось: «ПШИЯЗЬНЬ», «ПОКУЙ».

Такое не забывается.

Душевность и теплоту польских сердец я испытал в полной мере на себе, когда тяжело раненый лежал сначала в медсанбате, а затем в госпитале, находившемся в Люблине. Долечивался я в эвакогоспитале № 1708 в уютном местечке Налэнчув.

Паненки не только помогали медицинским сёстрам выхаживать раненых и больных, но и привозили из дальних селений домашние продукты питания, цветы, а то и бинты. Наши медработники и польские девушки подарили мне вторую жизнь, и за это им великое спасибо!

Просматривая Ваш журнал, я обратил внимание на статью «От гармонии музыки — к гармонии души». Я не музыкант, но мне нравятся прекрасные музыкальные творения великого поляка Фридерика Шопена, да и статья написана мастерски, профессионально, жизнеутверждающе.

Журнал впечатляет — это я хотел сказать в заключение. Благодаря ему я вернулся в своё далёкое солдатское прошлое. Память воскресла, взбудоражилась, и сильнее стало биться сердце...

Благодати Вам, Александр Игоревич!

Евгений Давыдович МОРОЗОВ
пос. Черёмушки
Курского района Курской области
305526

P.S. Будет приятно, если мои воспоминания найдут место на страничке Вашего журнала и граждане Польши будут знать, что их добрые дела мы помним, их любим, желаем им добра и процветания.

12 марта 2009 г.

Е. М.

Никогда раньше я не видел своего командира таким расстроенным и беспомощным.

По наивности я думал, что командир полка во время боя находится среди атакующих, а то, по-чапаевски, впереди них. Для этого есть командирская самоходная установка и бронеавтомобиль.

Ан нет! Он командовал из подземелья, и когда прервалась радиосвязь, потерял управление подразделениями. Отсюда у него страхи и растерянность.

Из пехоты, которую наша часть поддерживала, сообщили, что самоходки горят. Майор Коршунов решил послать меня и Олега Крылова вывести боевые машины из боя.

И вот мы с Олегом бежим. Под ногами вода. Прыгаем с кочки на кочку. Часто оступаемся. Намокли галифе и обмотки. Вода противно хлюпает в ботинках. Только теперь поняли, почему вместо нас не послали мотоциклистов: им здесь не пройти.

Когда поднялись на пригорок, увидели остов самоходки. Подошли. Зрелище страшное — сгорело железо.

В сизом, ещё парившем корпусе, экипаж — маленькие человечки из пепла. Все четверо на своих местах. Бронева рубка машины стала для них крематорием. Листы брони не сорвало, не раскидало. А это значит, что много стреляли, успели израсходовать боекомплект.

Молча минутку постояли: трагедия коснулась сердец.

Всем хочется жить. Этим мальчикам тоже не хотелось умирать. Но право на жизнь им пришлось отстаивать в бою. Враг на этот раз оказался умнее, сильнее, хитрее.

Дома не поверят похоронке, будут солдата ждать с войны.

Бедные наши мамы!

Поспешл к ещё одной сгоревшей самоходке, тоже сизой.

Заряжающего ублло, остальных членов экипажа ранило. Медицинская сестра здесь уже побывала, всё, что нужно сделала. Приказала ребятам ждать транспорт для эвакуации в медсанбат.

Чем мы им могли помочь?

Бежим... На пути оказался временный лазарет Ани Богачевой.

Аня — бесстрашная девушка. Она служила в 500-м огневом

быстренько за санитарной машиной. Позовите ко мне Суглобыча!

— Мы не можем, — возражает Крылов. — У нас уже есть задание.

— Какое ещё задание? А ну быстро! Слышите вы? Быстро!

Она делает перевязку. Мы стоим, не зная, как быть.

— Да шевелитесь вы, б..!

Ругается Аня. Иначе нельзя. Отдушина нужна: стоны, кровь, раны, ожоги, смерти... А какие запахи!

оттуда донёсся звук орудийного выстрела.

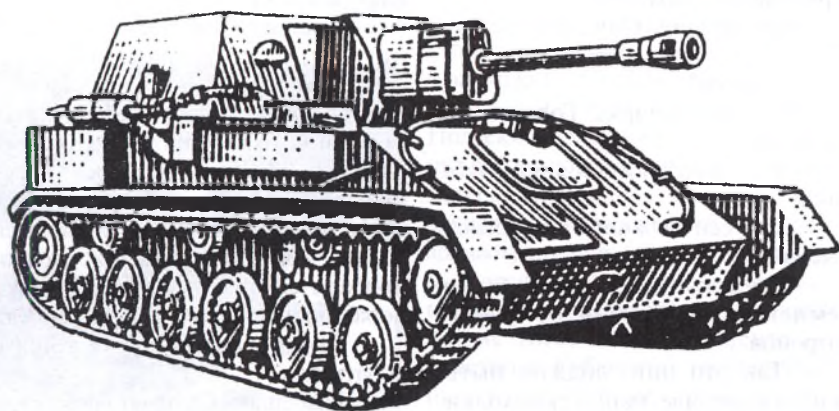
Крылов догадался:

— Это же немецкие пушки на прямой наводке! Бьют через прожееты в досках. Ловко придумали, гады. Засада...

Он ещё постоял, что-то соображая, и, ничего не говоря, сорвался с места, побежал к лесу. Там могли быть наши самоходки.

— Давай, давай! — кричал он мне. — Не отставай!

ПОЛЕ БОЯ



Лёгкая самоходная артиллерийская установка САУ-76М — самая массовая гусеничная боевая машина Красной Армии. Всего выпущено 13 932 установки этого типа (из общего числа САУ — 21 597), вооружённых 76,2-мм пушкой ЗИС-3 с боекомплектном 60 снарядов. Экипаж 4 человека. По штату 1944 года в 1206-м Новгородском самоходном артиллерийском полку, которым командовал майор Иван Дмитриевич Коршунов («Полковник»), состояла 21 САУ (4 батареи по 5 САУ в каждой, плюс одна командирская машина).

танковом батальоне. Одно название части говорит о многом... На базе этого батальона, полностью сгоревшего под Новгородом, в Нарофоминске сформировали наш 1206-й самоходно-артиллерийский полк. Потом он стал именоваться Новгородским Краснознамённым орденов Кутузова и Александра Невского.

О храбрости медсестры Богачевой ходили легенды. У неё четыре боевых ордена.

Увидела нас. Закричала:

— Ребята, помогите!

Подошли.

— Притащите вот тех, — показала рукой, — раненых.

Взяв у неё плащ-накидку, волоком, по одному доставили к ней обессиленные солдаты.

— А теперь, — командует Аня, —

Олег толкает меня в бок локтем, шепчет:

— Уходим! Быстро!

— Куда? Назад! — кричит Аня. — Назад, говорю! Стрелять буду!

И мы слышим за спиной выстрелы из нагана.

С небольшого холма приоткрылась панорама боя: коробка самоходки, кострище со столбом густого чёрного дыма, поднимающегося прямо в небо, у кромки леса снующих солдат.

Олег заметил штабель досок. Спрашивает:

— Откуда они здесь? Что это за склад?

— А я знаю? Нужно было бинокли взять.

Смотрим туда. И вдруг над теми досками после едва заметной вспышки поднялся сизый дымок. Потом

Бегу. Вот и линия фронта, которую сегодня утром прорвали: окопы, ячейки, воронки, всякие гильзы, убитые немцы. Их много. Один оказался прямо передо мной. Руками обнял бруствер, будто не хочет уступить завоёванную землю. Рыжий. Немолодой. Семья, наверное, есть, дети... Ждут отца!

Чтобы умереть здесь, на чужой глине, он протопал тысячу километров. Вон как стёрлись подковы на сапогах с широченными голенищами.

— «Смерть его — что это: расплата?» — думаю я, глядя на ползающих по его лицу каких-то козявок. — «Мы защищаем Родину, свой дом, мать. А этот за что погиб?»

— Какого чёрта ты там стоишь? — сердится Олег. — Быстрее не можешь?

Догнал Крылова. Хотел поделиться своими философскими размышлениями. Куда там!

— Что ты стоял? Мёртвых немцев не видел, что ли? Тебя зачем сюда направили?

Ничего в ответ не сказал Олегу. Подумал: «Видел трупы немцев, Олег, видел. Тысячи трупов. В марте 1943 года нас призвали в армию и вели через Касторное Курской области в Острогорск, Коротояк, Анну Воронежской области. К поездам. Началась весенняя распутица и, чтобы не промочить ноги, делали из мёртвых тел гати»...

До земли пригнул меня нарастающий звук мины, но, увидев, что Крылов не дрогнул, распрямился. Неловко стало. Опять свист. Целая серия мин разорвалась позади нас.

(Окончание на 8-й стр.)



(Окончание. Начало на 6-й стр.)
Обстрел усилился, разрывы приближались. А когда фонтан земли всплеснулся совсем близко, Олег втолкнул меня в кем-то вырытую ячейку. Сам он тоже спрятался. Налёт длился недолго.

О том, что было не по себе, что я боялся, сказать Олегу постеснялся. Но он всё понимал:

— А ты молодец! Спокойно вёл себя. Скажи, страшно было?

— Страшно, — признался я.
 — Ну, ничего. Привыкнешь, — успокоил он меня.

...Догорает ещё одна наша самоходка. Всё осмотрели — экипажа не было. Значит, ребята живы и ушли. Огляделись. Далеко-далеко от нас к командному пункту ползло несколько самоходок.

«Наверное, они получили по рации приказ выйти из боя. Не сами же», — вслух подумал Олег.

Началось мелколесье. Дальше мы продвигались между деревьями, цепляясь за сучья, спотыкаясь о пни и корни. Остановил нас глухой выстрел из пушки. Олег поднял указательный палец, прислушался.

— Слышишь, мотор работает? — прошептал мне. — Самоходка.

Звук работающего мотора до меня не доходил: Крылов здорово сопел, он устал, да и своё сердце стучало как метроном. Судя по шуму, оставленному снарядам, стреляли туда, где находился штабель досок, где засада. Вот и оттуда снаряд. Ещё обменялись выстрелами. Дуэль! Артиллерийская дуэль...

Но самоходка зажата в лесу, у неё невыгодное положение: нет маневренности, плохой обзор. А к тому же у самоходок башни не вращаются. Противник этим воспользовался. Тишину расколол взрыв. Над молодыми деревьями с треском поднялся столб огня и чёрного густого дыма.

— Это самоходка! — выдохнул Олег. — Наверняка!

Близко к огню подойти нельзя. Стали кричать:

— Ребята! Экипаж! Самоходчики! Прислушались. Ждали ответа.

— Всё! — шепчет Олег. — И этих не стало.

Скис Крылов. Сказалось нервное

перенапряжение. Тряся кулаками, он говорит:

— Фрицы проклятые. Бить вас буду. Не ждите пощады!

И заплакал Олег.

Самоходок больше не было. В ложине, правда, лежала куча металла, но, увидев длинный вал, торчавший вверх как зенитка, к ней не подошли. И вторую, сильно смердящую кучу разных железок, приняв за немецкую технику, обошли стороной.

— Олег, — спрашиваю, — почему горят наши самоходки?

— Как почему? Они же на бензине работают. Искра — и всё!

— А танки?

— О!.. Там солярка. Горит тоже, но не так.

— Не наготовишься самоходок...

— А их сейчас много выпускают. Тысячами.

— Смотри, Олег, около убитых немцев лежат трубки от фаустпатронов...

— Так это они, должно быть, уничтожили две наши самоходки. Давай вернёмся, посмотрим.

Вернулись, обследовали местность. Увидели лист брони с бортовым номером нашей самоходки. Разнесло машину, разорвало на части: сдетонировал боекомплект, взорвались баки с горючим...

— Вот гады! И сами не спаслись, — говорит Олег.

— Олег, — спрашиваю, — как ты думаешь, мы задание выполнили?

— А кого было возвращать? Ребят жалко.

Обессиленные, очень голодные, потрясённые виденным пришли мы на командный пункт. Полковник нас ждал.

— Не досчитались трёх машин, — сказал он.

— Две уничтожены фаустпатронниками, — докладывает Олег. — Ещё одна только что вела артиллерийскую дуэль, но была зажата в лесу. Сгорела...

— Номер её знаете?

— Нет, — отвечает Олег, — Близко подойти нельзя было. А вообще немцы нас сегодня обыграли, они замаскировали противотанковые орудия в штабеле досок и дожались своего часа...

— Кто же погиб? — Коршунов посмотрел на меня.

— Направьте нас завтра на поле боя. Мы всё узнаем, — попросил я.

— Разрешаю, и буду ждать вашего возвращения!

Ночевали мы с Олегом в небольшой землянке вместе с радистами. Попросили повара разбудить нас на рассвете. Утром наскоро умылись, поели, доложили командиру лейтенанту Шкрыкину о том, что идём выполнять задание Полковника.

ПОЛЕ БОЯ

Болото обошли стороной. Направились к лесу.

— Посмотри, кто идёт! — воскликнул Олег. — Что за привидение?

Я тоже увидел девушку. Она шла вприпрыжку, пока не увидела нас. Тогда притихла. Она подходила всё ближе и ближе... Офицерский ремень с португеей подчеркнул её красивую фигуру. Пилотка, сбившаяся на бок, и лёгкие хромовые сапожки придали ей лихой вид. Как только поравнялись, Крылов не вытерпел:

— Товарищ сержант! Разрешите обратиться?

— Разрешаю! Слушаю Вас! — сказала она и остановилась.

— Скажите, пожалуйста, который час?

— Так и знала. Придумали бы что-нибудь новенькое. Может подсказать?

— Простите, растерялся...

— Бывает.

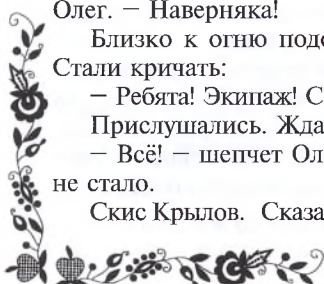
Мы помялись, помялись и, не найдя ничего лучшего, пожелали ей кучу женихов. Пошли дальше. Ста шагов не сделали, взвизнул и сразу взорвался снаряд. Оглянулись. На дороге никого не было. Лишь грязное облачко ветер уносил в сторону. Сначала подумали, что девушка спряталась в придорожной канаве. Потом обеспокоились...

— Бежим, посмотрим, — предложил Олег.

Снаряд разорвался около неё. Когда мы подошли, ещё что-то трепетало, вздрагивало и постепенно успокаивалось.

— Надо же! Красоту расстреляли. Фашисты проклятые. Мстить надо!

Отошли от этого проклятого места... Сели на брёвнышко. Идти дальше не хотелось. Но идти было нужно, потому что война продолжалась...





НАУЧНО-ИЗДАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПОЛЬСКОГО НАЦИОНАЛЬНО- КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРА «ЕДИНСТВО»

Важной частью работы КРОО Польский национально-культурный центр «Единство» является научно-издательская деятельность.

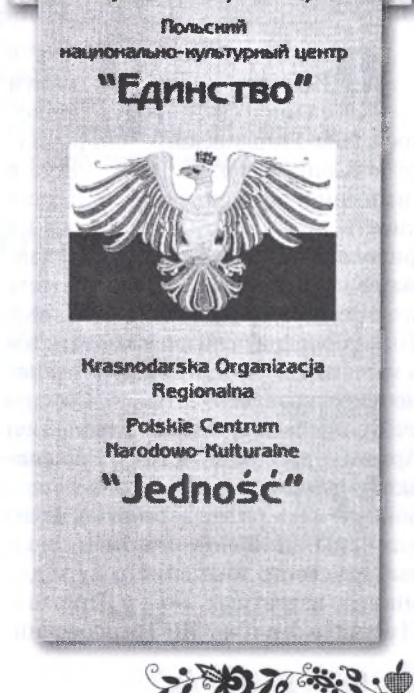
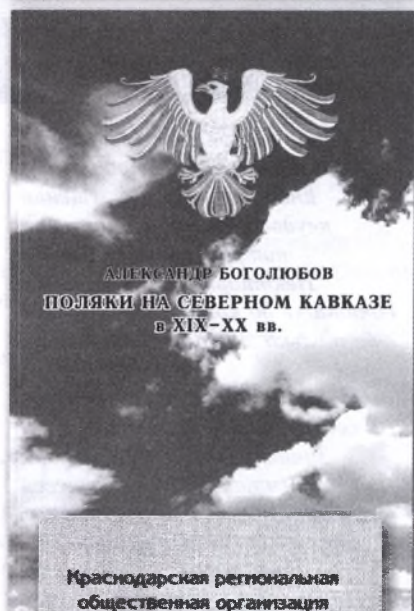
Одной из уставных целей центра является: «выявление и документирование, сохранение и популяризация памятников польской истории и культуры, памятных мест, связанных с жизнью и деятельностью поляков».

В связи с этим, начиная с 2002 г. Польский центр «Единство» развернул работу по изучению и публикации материалов фондов Государственного архива Краснодарского края и других архивохранилищ, содержащих данные о польском населении в России, в целом, и на Кавказе, в частности. Кроме того, Польский центр совместно с Кубанским государственным университетом, при поддержке администрации Краснодарского края и города Краснодара, а также Посольства Республики Польша в Москве организует международные научные конференции под общим названием: «Поляки в России» (уже прошло три конференции: 2002, 2005 и 2008 гг.).

Результатом работы трёх конференций стали три научных сборника: «Поляки в России: XVII-XX вв.» (Краснодар, 2003), «Поляки в России: история и современность» (Краснодар, 2007), «Поляки в России: вехи истории» (Краснодар, 2008). В этом году планируется проведение IV конференции и соответственно издание четвертого сборника научных работ.

В целях популяризации деятельности Польского национально-культурного центра «Единство» в 2007 г. была издана брошюра о кубанской колонии.

Кроме того, стараниями Польского центра в 2008 г. были подготовлены и изданы две научные работы: «Поляки на Кубани: исторические очерки» А.И. Селицкого и «Поляки на Северном Кавказе в XIX-XX вв.» А.А. Боголюбова (исследователя из Пятигорска).



Наталья ГОЛОЛОВА

ЯН ТВАРДОВСКИЙ — СВЯЩЕННИК, ПОЭТ, ФИЛОСОФ



*Что такое хорошая книга?
Почему после прочтения
иных остаётся ощущение
неудовлетворённости и зря
потраченного времени?*

*Некоторые даже нет сил
дочитать до конца. Зато другие
не только знакомят читателя
с чем-то новым,
но и открывают ему путь
к собственным размышлениям.
Зачастую, именно в таких
книгах нечто, давно кажущееся
нам банальным и наскучившим,
вдруг высвечивается автором
с неожиданной стороны.
И мы задумываемся...*

Огромную популярность в Польше приобрели книги священника, поэта, философа Яна Твардовского. Он родился в Варшаве в 1915 году. Ещё в гимназии увлёкся поэзией и стал писать стихи. Затем поступил на филологический факультет Варшавского университета. Первая книга его стихов выходит в свет в 1937 году. Тогда молодой человек утверждает в мысли, что его призванием станет поэтическое творчество. Однако учёбу прерывает война. Он — боец Армии Краёвой, участник Варшавского восстания 1944 года. Годы войны — это не только время великих испытаний и потерь, но и время выбора своего жизненного пути для многих известных людей Польши. Именно в эти годы Ян Твардовский,

как и Кароль Войтыла, принимает решение посвятить себя священничеству. После войны он продолжает обучение одновременно на двух факультетах Варшавского университета — филологическом и теологическом. Вся его жизнь, а он прожил 90 лет — это осуществление яркой, талантливой личностью сразу двух призваний — священника и поэта.

Его книги удивительным образом объединяют весьма разных, порой противоположных в своём мировоззрении, читателей. Ими могут быть как взрослые, так и дети. Каждый открывает для себя то, что необходимо именно ему и именно в этот момент его жизни.

Во время чтения возникает ощущение беседы с мудрым и добрым человеком. Причём беседа эта — доверительна и откровенна. В ней нет дистанции между автором и читателем. Нет и излишней дидактики. Но есть место житейским наблюдениям умудрённого человека и доброжелательной шутке. Ян Твардовский предлагает читателю сделать свой выбор. Тот может согласиться с автором или нет, посмотреть на себя со стороны, оценить и себя и окружающий мир с точки зрения христианской Истины.

Читая стихи Твардовского, я подумала о том, что его книги относятся к разряду той литературы, которая легко и непринуждённо готовит неокрещённого читателя к постижению Евангелия. Они могут стать своеобразным «мостиком», первым шагом к Истине применительно к отдельной человеческой душе. Впрочем, Истину постичь до конца невозможно. Мы лишь приближаемся к ней — когда мы Любим, когда мы Прощаем, когда мы Творим...

Для ксёндза Твардовского Свя-

щенное Писание — это некий совершенный, прозрачный и лучезарный кристалл — «краеугольный камень», помещаемый в основание дома. Этот дом есть наша душа. Этот же кристалл Ян Твардовский ставит во главу угла и своего творчества.

По сути, вся лучшая мировая художественная литература описывает одну и ту же проблему — в какой-то момент человек на своём жизненном пути отдаляется от Истины, как от «краеугольного камня», положенного в основание его бытия, а затем, преодолевая некие препятствия, либо погибает в духовном смысле, либо опять возвращается к Истине. И тогда оказывается на другом, более высоком духовном уровне. У известного португальского писателя Пауло Коэльо есть такие строки: «...прожить жизнь и добиться воплощения своей судьбы означает пройти целый ряд этапов, смысл которых нередко недоступен нашему пониманию. Цель этих этапов — каждый раз возвращать нас на путь нашей судьбы или же преподнести нам уроки, которые помогают осуществить своё предназначение».

О своём творчестве ксёндз Твардовский пишет:

«...Время от времени я задаю себе три вопроса: Зачем я пишу? Для кого пишу? Что думаю о своих стихах? Я не веду дневник. Свои переживания, впечатления, встречи с миром и людьми я записываю в стихах... Мне хотелось бы коснуться каждого... Стихи спасают то, что растоптано... они появляются как нечто человеческое, душевное, не отравленное ненавистью, злобой и спорами. Они приносят согласие и гармонию...»

Вот три стихотворения Яна Твардовского с моими переводами, сделанными специально для читателей «Польских Ведомостей»:

SPIESZMY SIĘ

Spieszmy się kochać ludzi tak szybko odchodzą
zostaną po nich buty i telefon głuchy
tylko to co nieważne jak krowa się wlecze
najważniejsze tak prędkie że nagle się staje
potem cisza normalna więc całkiem nieznośna
jak czystość urodzona najprościej z rozpacz
kiedy myślimy o kimś zostając bez niego

Nie bądź pewny że czas masz bo pewność niepewna
zabiera nam wrażliwość tak jak każde szczęście
przychodzi jednocześnie jak patos i humor
jak dwie namiętności wciąż słabsze od jednej
tak szybko stąd odchodzą jak drozdy milkną w lipcu
jak dźwięk trochę niezgrabny lub jak suchy ukłon
żeby widzieć naprawdę zamykają oczy
choć większym ryzykiem rodzić się nie umierać
kochamy wciąż za mało i stale za późno

Nie pisz o tym zbyt często lecz pisz raz na zawsze
a będziesz tak jak delfin łagodny i mocny

Spieszmy się kochać ludzi tak szybko odchodzą
i ci co nie odchodzą nie zawsze powrócą
i nigdy nie wiadomo mówiąc o miłości
czy pierwsza jest ostatnią czy ostatnia pierwszą



NIE MA CZASU

Nie za bardzo wiadomo jakże to się dzieje
że czas wtedy przychodzi gdy go wcale nie ma
i w sam raz tyle tylko ile go potrzeba
nawet we śnie gdy ciało podobne do duszy
kto ma czasu za dużo wszystko czyni gorzej
jeżeli kochasz czas zawsze odnajdziesz
nie mając nawet ani jednej chwili
na spotkanie list spowiedź na obmycie rany
na smutku w telefonie długie pół minuty
na żal niespokojny i na rozeznanie

KIEDY MÓWISZ

Aleksandrze Iwanowskiej

Nie płacz w liście
nie pisz że los ciebie kopnął
nie ma sytuacji na ziemi bez wyjścia
kiedy Bóg drzwi zamyka – to otwiera okno
odetchnij popatrz
spadają z obłoków
małe wielkie nieszczęścia potrzebne do szczęścia
a od zwykłych rzeczy naucz się pokoju
i zapomnij że jesteś gdy mówisz że kochasz



СПЕШИТЕ ЛЮБИТЬ

Спешите любить людей так скоро они уходят
оставив только обувь да телефон глухой
как корова едва влачится пустое
а самое важное так неожиданно стремительно
что тишина наступающая становится ужасающей
как чистота порождённая пряником из отчаяния
при мысли о том кто ушёл в мир молчания

Не заблуждайся что времени хватит
ведь ясность туманная
лишает нас чувственности как каждое счастье
приходит двуликим как пафос и юмор
как страсти двойные слабее единственной
и моментально уходят как в июле
дрозды замолкают
как звук может быть неловок
иль вроде кивка сухого
а чтобы видеть действительно закрывают глаза
хоть с большим риском рождаемся
чем отойдём в небеса
и любим мы слишком мало и как всегда запоздало

Не пиши об этом слишком часто
лучше было б раз но на века
и суть твоя в подобие дельфину
станется и нежна и крепка

Спешите любить людей так скоро они уходят
а если и не уходят не значит что встретятся вновь
и никогда не бывает ясно
если речь идёт про любовь
то ль последняя стала первой
то ль последнюю первая вновь

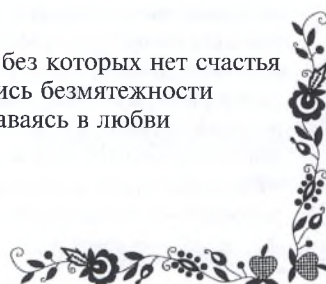
НЕТ ВРЕМЕНИ

Не совсем понятно как так получается
только при нехватке время прибавляется
но ничуть не более чем того нам нужно
и во сне когда тела столь подобны душам
при избытке времени всё творим мы хуже
ну а если любишь время появляется
хоть мгновенья вовсе нет даже на свидание
заживленье раны весточку признание
и на грусть по телефону на минутку долгую
и на понимание и беду бездонную

ПРИЗНАВАЯСЬ

Александре Ивановской

В письме не плачь
не сетуй на судьбы превратность
ведь в мире не бывает тупиковых ситуаций
и коли двери Бог захлопнет – то растворит окно
сбравшись с духом глянь
с небес обрушиваются
мелкие большие несчастья без которых нет счастья
а от обычных вещей наберись безмятежности
и забудь что ты есть признаваясь в любви





Pan Figłowski

– CZY PAN JEST LEKARZEM? –
NIE, JESTEM CHORY,
TYLKO ŻE PRACUJĘ
W CHARAKTERZE LEKARZA

W ciągu trzech sobotnich godzin praktykowania udało mi się poznać kilku pacjentów, w tym mieszkańca Noworosyjsku, któremu niegdyś doktor zmontował dosłownie z kawałków dolną szczękę. Żanetta Ajwazjan z Soczi przyjechała do „swojego doktora”, który zaplombował jej ząb w sposób szczególnie trwały jeszcze gdy była dzieckiem. Tatiana Fokina odwiedza „wyłącznie Figłowskiego” już od 25 lat („znieczuli oraz wszystko zrobi w ten sposób, że nic nie będzie bolało”). A oto opinia Artura Mkrtczjana: „To, że mamy takiego lekarza, wyszło na korzyść nie tylko mieszkańcom Supsechu, lecz również całej Anapie. Osobiście nie spotykałem jeszcze Honorowych dawców krwi wśród lekarzy, prócz właśnie Figłowskiego, który prawie pięćdziesiąt razy ofiarowywał swoją własną krew dla chorych”.

Z Soczi przyjechał do doktora kapłan katolicki ojciec Leszek z niesamowicie szczegółowymi zdjęciami jamy ustnej, wykonanymi w Polsce. W ten sposób wyszło na jaw, że nasz cudowny lekarz jest Polakiem, Prezesem miejskiego Centrum Kultury Polskiej „Nasz Dom”, uczestnikiem Drugiego Światowego Kongresu Lekarzy Polaków. Pan Włodzimierz trzykrotnie podwyższał swoje kwalifikacje zawodowe w Akademii Medycznej we Wrocławiu.

W mojej obecności rodacy starali się rozmawiać po rosyjsku, lecz niekiedy zбочzali na ojczysty polski. Język ten jest sycząco-szeleszczący, miękki, jak gdyby pluszowy. Polacy lubią stosować przyrostki zdrabniające i spieszczające. Pan Włodzimierz w ten sposób wspomina swoje warszawskie wrażenia: „Słyszę jak kierowca pieszczotliwie beszta przechodnia:

– Gdzie się pchasz, gnojku? Na czerwone światelko, kurde mać, jezdnię przekraczasz!”

Polacy są pieszczotliwi nie tylko słownie. Młody kapłan przed plombowaniem zębu nagle prosi lekarza: „Niech pan mnie uściśnie, żeby nie bolało...” I dentysta chętnie

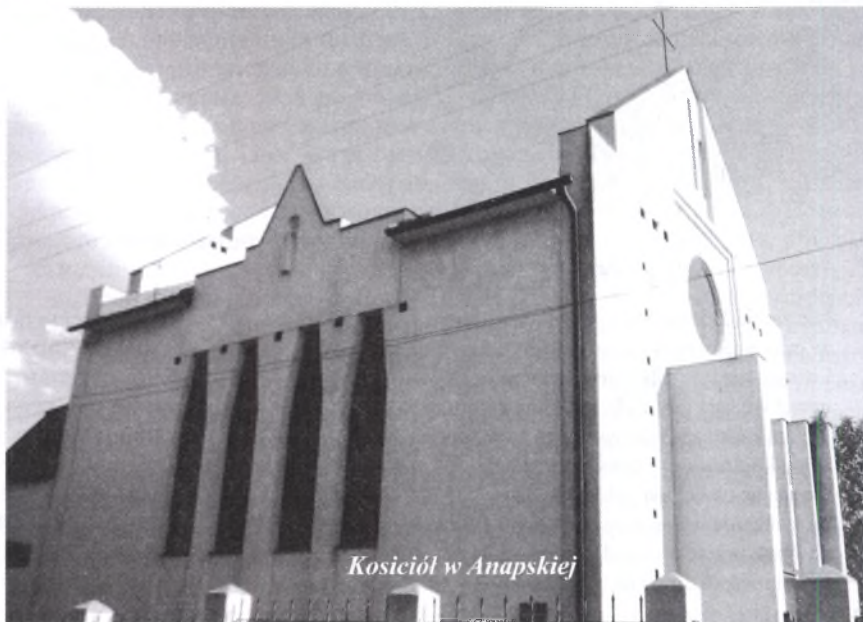
co on mówi o innych. Od Figłowskiego nie da się usłyszeć o kimkolwiek złego: „Jaką miarką mierzysz, taką ci odmierzają”. Pan Włodzimierz potrafi dobrze prowadzić wszystkie swoje sprawy doczesne właśnie dzięki dostosowaniu ich do wymogów boskich. Przecież Polak bez kościoła nie

Jeżeli rozumiesz wszystko, to znaczy, że nie wszystko ci mówią

(„Przekrój”, Polska antologia aforyzmów)

POLSKI DENTYSTY

O niezwykle nieobojętym dentyście Włodzimierzu Figłowskim głośno było wśród mieszkańców osiedla Gajkodzor, w którym doktor mieszkał i pracował w przeciągu ostatnich 32 lat. Ogromny smutek ogarnął mieszkańców Gajkodzoru, kiedy pan Włodzimierz przeniósł się do Supsechu i zaczął tam praktykować. Teraz jego stali pacjenci muszą jeździć do Supsechu. I nie tylko z Gajkodzoru.



Kościół w Anapskiej

ksędza objął! Taki tkliwy dentysta niezbędny jest na wsi, gdzie brakuje specjalnego lekarza dla dzieci. Płacącego 5-letniego Tigrana udaje się zagadać:

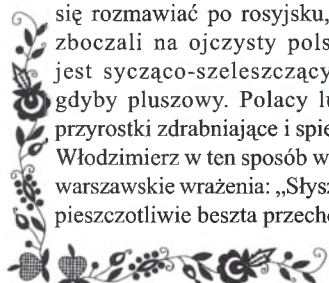
– Pozwól, mój słodziutki, ja tylko obejrzę. Niech mamusia razem z tobą usiądzie. A teraz, moj złociutki, tylko pryśniemy lekiem, żeby nie bolało... – Dziecko się uspokaja i już nie boi. „Nie każdy lekarz potrafi wejść w skórę chorego!” – zachwycam się. Odpowiada dowcipem: „Czy pan jest lekarzem? – Nie, jestem chory, tylko że pracuję w charakterze lekarza”.

„SŁUCHAJ BOGA”

Mówią, że o człowieku trzeba sądzić nie z tego, co o nim mówią inni, lecz z tego,

jest Polakiem. Każdy dzień pan Figłowski rozpoczyna i kończy przez zwracanie się do Boga. W razie skomplikowanego wypadku w pracy – również ratuje go modlitwa. Nie bez powodu w kościele Świętej Jadwigi i Świętego Liboriusza w stolicy Anapskiej podczas Mszy Świętej właśnie pan Włodzimierz zawsze intonuje „Ojcze Nasz” po rosyjsku i po polsku.

Sześćdziesięcioletni doktor zwykle zwraca się do pacjentów (i nie tylko) per „córkę”, „synku”. Nie jest to żadne faryzeuszostwo, lecz taka percepcja rzeczywistości. Pan Figłowski posiada aż 18 chrześniaków, w tym 3 katolików (pozostali są prawosławni). Nawet swój nowy dom wybudował wspólnie ze swoją



chrześniaczką. Jeden z pokoi przeznaczyl dla chrześniaka Artiomia Jędrusińskiego, żeby student nie musiał jeździć na uczelnię z Jurowki.

W zeszłym roku razem z Artiome brał udział w pielgrzymce z Drohiczyna do Częstochowy – duchowej stolicy Polaków. Dla osoby godnej „zasłużonego wypoczynku” przemaganiem były codzienne prawie 50-kilometrowe przejścia na piechotę.

1998 celem spotkania się z Papieżem Janem Pawłem II. Od tego czasu w domu pana Figłowskiego króluje kult Papieża: wielki rozdział księgozbioru zajmują twory Jana Pawła II, tylko w jednym z pokoiw naliczyłam aż cztery jego podobizny...

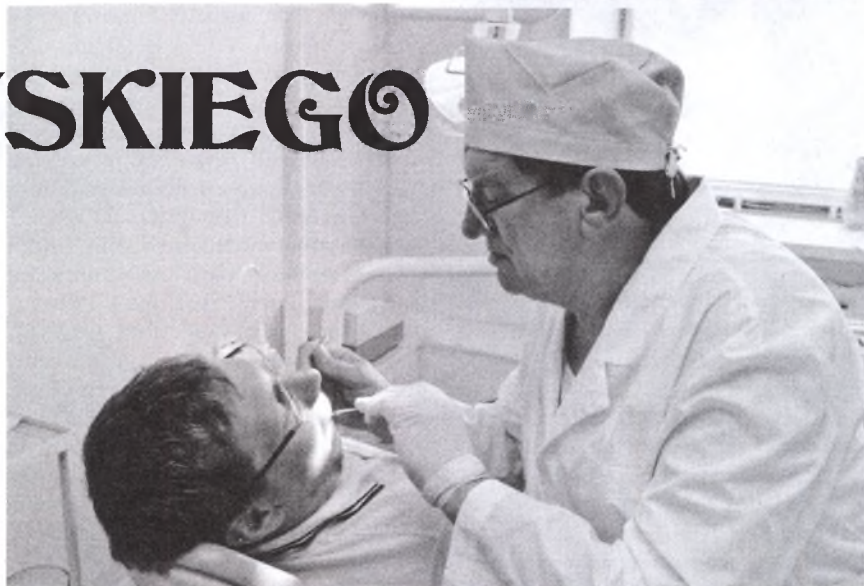
Pan Włodzimierz jest osobą wybitnie usamodzielnioną. On umie wszystko robić porządnie. Na Zielone Świątki razem z siostrą przez dwanaście godzin z rzędu

DOM FIGŁOWSKIEGO

Trzeba zwrócić uwagę na to, że pielgrzymka dla pana Figłowskiego stała się nie tylko trudem fizycznym i duchowym. On, jak zawsze, godnie spełniał swoją zawodową misję lekarską, za co dostał podziękowania od biskupa. A do tego niezapomniane wrażenia. Ludność witała pielgrzymujących jako osób bliskich, zaopatrywała ich we wszystko. Wielu dołączało do pielgrzymki. Cel osiągnęło ponad trzysta tysięcy osób. I wszyscy klękali przed Matką Boską, która do dziś czyni Cuda w Częstochowie... Religijność właściwa jest wszystkim Polakom, w tym również młodzieży. Można zauważyć młode osoby, które modlą się w kościołach lub idą do spowiedzi. Na ulicach widać liczne plakaty z postaciami dziewczynki i napisem „Słuchaj Boga”. Jest rzeczą normalną parę razy dziennie zajrzeć do świątyni, ugiąć kolana, pomodlić się, po czym powrócić do swoich spraw codziennych.

Szczególnie ważną dla pana Włodzimierza była pielgrzymka w roku

ubierał kościół i dom księdza. Samodzielnie projektował i budował swój nowy dom, zakładał młody ogród. Na starannie przez niego wypielęgnowanych grządkach zawsze jest wielki porządek. Nie lubi szaszłyki, natomiast ubóstwia gotować gołąbki oraz rybę po polsku. Idealny porządek panuje w jego nienagannym „polskim domu”, urządzonym po europejsku. Gospodarz cierpliwie poświęca nas w szczegóły. Obrazy



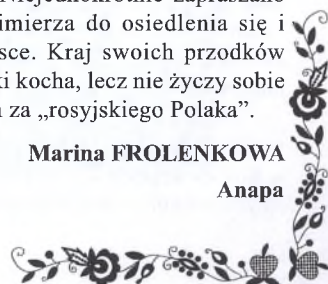
święte mogą wisieć nie tylko na honorowym miejscu, lecz wszędzie, natomiast krucyfiksy – ponad każdym otworem drzwiowym. Oto jest obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, którą czczą również prawosławni. A tu jej rzeźba, skierowana w stronę sypialni. Pojęcie „polskiej pychy” nie jest właściwe dla pana Figłowskiego – on stanowi wcielenie samej prostoty, życzliwości, autoironii. Na obchody 60-lecia urodzin do pana Figłowskiego przybyło sześciu księży, lecz jego ulubione dowcipy są właśnie o kapłanach...

W gabinecie jedna szafa na książki mieści literaturę duchową oraz krajoznawczą o Polsce, druga – literaturę naukową na temat „kwestii polskiej”. Co się tyczy przekonań osobistych pana Figłowskiego, to jest z niego szczerzy internacjonalista, gdyż mówi nie tylko po polsku i po rosyjsku, lecz również w języku czeskim, ormiańskim oraz ukraińskim. Niejednokrotnie zapraszano pana Włodzimierza do osiedlenia się i pracy w Polsce. Kraj swoich przodków pan Figłowski kocha, lecz nie życzy sobie uchodzić tam za „rosyjskiego Polaka”.

Marina FROLENKOVA

Anapa

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Краснодар, 2009, № 1 (22)



STANISŁAW WYSPIAŃSKI

(15 stycznia 1869 r. – 28 listopada 1907 r.)



STANISŁAW Wyspiański to jeden z najbardziej wszechstronnych twórców w dziejach sztuki polskiej. Subtelny liryk i twórca potężnych wizji dramatycznych, odnowiciel polskiego teatru, znakomity malarz o własnym wyrazie i stylu, profesor sztuk pięknych i oryginalny scenograf, propagator sztuki stosowanej, znawca muzyki, wielbiciel antyku, świetny ilustrator eposu homeryckiego i twórca słynnych witraży kościelnych, architekt i projektant mebli i tkanin. Jako pisarz, związany z dramatem symbolicznym, tworzył w epoce „Młodej Polski”. Nazwisko Wyspiańskiego otoczone jest kultem, przysługującym klasykom narodowym. Nieoficjalnie nazywany *Czwartym Wieszczem Polskim*.

Urodzony w Krakowie w rodzinie rzeźbiarza i fotografa Franciszka Wyspiańskiego i Marii z Rogowskich. Pracownia ojca usytuowana była u podnoża wzgórza Wawelskiego, więc przyszły artysta od najmłodszych lat wychowywany był w atmosferze kultury i sztuki Krakowa.

Matka, chora na gruźlicę, zmarła kiedy Stanisław miał siedem lat, a ponieważ ojciec nie potrafił sprawować nad nim odpowiedniej opieki, od 1880 roku wychowywał się u bezdzietnych wujostwa Kazimierza i Joanny (Janiny) Stankiewiczów, traktowany jak ich własne dziecko. Stankiewiczowie należeli do wyższej warstwy mieszczaństwa, a ich dom uchodził za wysoce kulturalny. Bywali u nich wybitni przedstawiciele krakowskiego świata intelektualnego i artystycznego i między innymi Jan Matejko.

Wyspiański uczył się w mającym wielowiekowe tradycje gimnazjum św. Anny w Krakowie, gdzie wykłady odbywały się w języku polskim, a dużą wagę przywiązywano

do nauki historii Polski i historii literatury polskiej, lecz przez 8 lat nauki niczym się nie wyróżnił. W czasie pobytu w szkole nawiązał koleżeńskie stosunki z Józefem Mehofferem (malarz, czołowy reprezentarz „Młodej Polski”), Lucjanem Rydlem (poeta i dramaturg), Stanisławem Estreicherem (historyk prawa, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego), Henrykiem Opieńskim (muzykolog i kompozytor) oraz Jerzym Żuławskim (pisarz, poeta). Pierwsze próby literackie Wyspiańskiego to interpretacja dramatyczna obrazu Matejki „Batory pod Pskowem” (1886).

Po ukończeniu gimnazjum w 1887 roku Wyspiański zapisał się na wydział filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego – gdzie w latach 1887–1890 i 1896–1897 był słuchaczem wykładów z historii, historii sztuki i literatury – i jednocześnie rozpoczął studia malarskie w Szkole Sztuk Pięknych w Krakowie, której dyrektorem był w tym czasie Jan Matejko. Jako wyróżniającemu się uczniowi, Matejko powierzył mu współudział w wykonaniu zaprojektowanej przez siebie polichromii w odnawianym kościele Mariackim. Początkowo zdawało się, że rysunek i malarstwo całkowicie pochłoną młodego adepta sztuki. Jeździł po wsiach i miasteczkach galicyjskich kopiując tamtejsze zabytki.

W roku 1890 artysta udał się w podróż zagraniczną po Europie – jej trasa wiodła przez Włochy i Szwajcarię do Francji, a dalej do Niemiec i Pragi czeskiej. W latach 1891–1894 trzykrotnie przebywał w Paryżu, uczył się w prywatnej Academie Colarossi i wiele malował. W Paryżu po raz pierwszy silniej dochodził do głosu zamiłowanie muzyczne i literackie Wyspiańskiego. Żył wówczas w trudnych warunkach materialnych korzystając ze stypendium Szkoły Sztuk Pięknych. W tym czasie zetknął się z Władysławem Ślewińskim, z Pauliem Gauguinem i „nabistami”, silne wrażenie wywarło na nim malarstwo Pierre’a Puvisa de Chavannes, a zwłaszcza freski w Panteonie.

W tym czasie stale malował, jednocześnie jednak jego uwagę coraz bardziej przyciągał teatr. Uczęszczał na spektakle operowe, oglądał przedstawienia klasyków francuskich, interesował się tragedią antyczną i dramataми Szekspira. Powstały wówczas próby własnych dramatów Wyspiańskiego: „Królowa Polskiej Korony” (1892), „Wanda” (1893), która była wstępna redakcja „Legendy” (1897), szkice „Warszawianki”, „Daniela” i „Meleagra”. Utwory te artysta kończył już w Krakowie, dokąd wrócił na stałe w sierpniu 1894 roku.

Ostatnie dziesięciolecie życia Wyspiańskiego wypełnia już całkowicie dramaturgia. Rodzą się

wówczas dzieła rewolucjonizujące polski teatr. Jednak ani ogłoszenie drukiem „Legendy” w roku 1897, ani pierwsze dzieła malarskie nie przyniosły Wyspiańskiemu większego uznania. Podobnie bez echa minęło wydanie „Meleagra” (1898). Dopiero wydanie „Warszawianki” zyskało mu szerszy rozgłos (wydanie w „Życiu” w roku 1898, a osobno w 1901) – dziełem tym Wyspiański zapoczątkował serię dramatów narodowych. W roku 1899 ukazały się dramaty „Protesilas i Laodamia”, „Kłątwa” i „Leleweł”, a w roku 1900 dramat „Legion” i dwa rapsody historyczne „Bolesław Śmiały” i „Kazimierz Wielki”.

W roku 1900 Wyspiański poślubił córkę Teodorę Teofilę Spytkównę, mającą nieślubnego syna Teodora, przysposobionego przez artystę. Jeszcze przed ślubem urodziła się ich córka Helena (1895–1971) i syn Mieczysław (1899–1920), a później syn Stanisław (1901–1967).

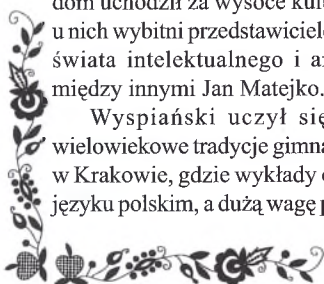
W listopadzie 1900 roku wziął udział w weselu swego przyjaciela Lucjana Rydla w Bronowicach. Na kanwie tego wydarzenia powstało słynne „Wesele” wydane w roku 1901, które przyniosło Wyspiańskiemu sławę i uznanie.

W roku 1903 artysta wydał trzy nowe dzieła: „Wyzwolenie”, „Achileis” i „Bolesław Śmiały” oraz rapsody historyczne „Piaś” i „Henryk Pobożny”. W następnym roku ukazało się nowe opracowanie „Legendy” (tzw. „Legenda II”), „Noc listopadowa” oraz „Akropolis”. W roku 1905 ukazują się „Studium o Hamlecie”, a w latach następnych Wyspiański zajmował się dokończeniem utworów dawniej rozpoczętych i pracą nad nowymi. W roku 1907 ukazały się „Skalka”, „Powrót Odysa” oraz „Sędziowie”, fragmenty dramatyczne „Juliusz II”, „Śmierć Ofelii”, „Zygmunt August” i przeróbka „Cyda” Comeille’a, pośmiertnie w 1910 roku ukazało się tłumaczenie „Zairy” Woltera.

Pod koniec lat 1890-ych artysta odegrał istotną rolę w ruchu modernistycznym. Zdobył Nagrodę Polskiej Akademii Umiejętności za pejzaże z kopcem Kościuszki.

Dorobek malarski Wyspiańskiego składa się z obrazów olejnych (w tej technice stworzył niewiele, gdyż był uczulony na farbę olejną), dużej ilości malowanych pastelami widoków Krakowa, portretów wybitnych przedstawicieli inteligencji, autoportretów, wizerunków roślin i smutnych, zamyślonych dzieci, pejzaży, ilustracji, projektów polichromii i witraży. W latach 1897–1905 zaprojektował i częściowo wykonał polichromię w restaurowanym krakowskim kościele Franciszkanów, złożoną z motywów kwiatowych, heraldycznych i geometrycznych oraz witraże: bł. Salomei i św. Franciszka z potężną kompozycją „Boga Ojca” na czele.

(Dokończenie na str. 28)





Portret z żoną



Śpiący Staś



Macierzyństwo



Bóg Ojciec



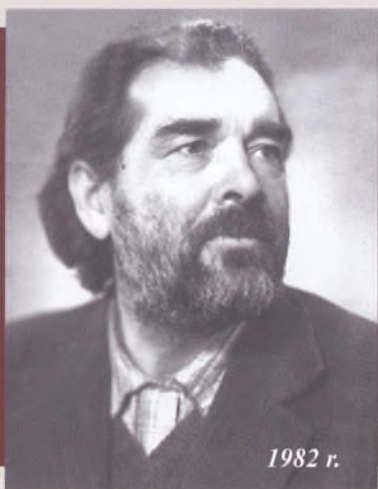
Autoportret



WIDOKI WARSZAWY NA STARYCH







*Już cztery lata,
jak nie ma z nami pana
Antoniego Grzelaka
(18.01.1928–8.10.2004),
artysty, autora i założyciela
muzeum „Przyroda
i Fantazja”, twórcy
trzynastometrowej postaci
dinozaura, stojącego u wylotu
nadmorskiej miejscowości
Dźubga nad Morzem
Czarnym.*



mądrym chłopcem. Nazywano go „mądry Grzela”. I jak to zazwyczaj bywało, posiadał liczną rodzinę, a zwłaszcza dużo dzieci – synów pięciu (Jana, Władysława, Michała, Aleksandra oraz Stanisława) i jedną córkę Stefanię. I chyba na taką ilość dzieci nie

O PANU ANTONIM GRZELAKU

W Muzeum „Przyroda i Fantazja” zgromadzono około półtora tysiąca eksponatów, które stworzył pan Antoni, zbierając korzenie, „narosty” – ścinając z drzew w lesie i zamieniając je w postacie ludzkie, zwierzęta, ptaki, naczynia codziennego użytku.

Starał się jak najmniej poprawiać matkę naturę, dopełniając tylko i wprowadzając nieznaczne zmiany i dodatki. Mógł i rzeźbić w drzewie, czemu dowodem są takie postacie jak Henryk Sienkiewicz, Mikołaj Kopernik, Jan Paweł II, Stańczyk. Dodał do tego rzędu również swój własny wizerunek. I właśnie te postacie są udowodnieniem że był Polakiem, tworzył z myślą o Polsce i chciał nawet swoje Muzeum przekazać Krajowi.

Ojciec pana Antoniego Michał Grzelak pochodził z Lubelszczyzny. Urodził się we wsi Wola Czołnowska w 1893 roku. Jego ojciec Tomasz był dość zaradnym i



Smok dźubski – twór. pana Antoniego

starczyło ojcowizny do podziału. Gdy przyszła wieść, że na Białorusi jeden z panów sprzedaje ziemię, wyruszyli w te strony z całym dobytkiem.

Matka pana Antoniego, Władysława urodziła się w 1903 roku w guberni Podolskiej (według dokumentu – Kamienieckiej). Była czwartym dzieckiem u Wawrzyniaków. Jej ojciec Władysław był bardzo porządnym człowiekiem. Kilka razy wyjeżdżał do Ameryki „za chlebem”. Nosił się z amerykańską: białą koszulą z mankietami i dużym białym kołnierzem, surdut z kieszonką, w której szawsze było małe lustro, grzebyk i chusteczka. Był dostojny i stateczny, lubił porządek i czystość. Często, gdy pracowali w polu, wysyłał Władkę do domu by zrobiła porządek w obejściu, posypała podwórze świeżym czystym piaskiem.

Wyjechali na Białoruś i Wawrzyniakowie, jak i inne rodziny z różnych regionów Polski



porozbiorowej. Osadnicy na Białorusi karczowali las, budowali domy, zakładali gospodarstwa.

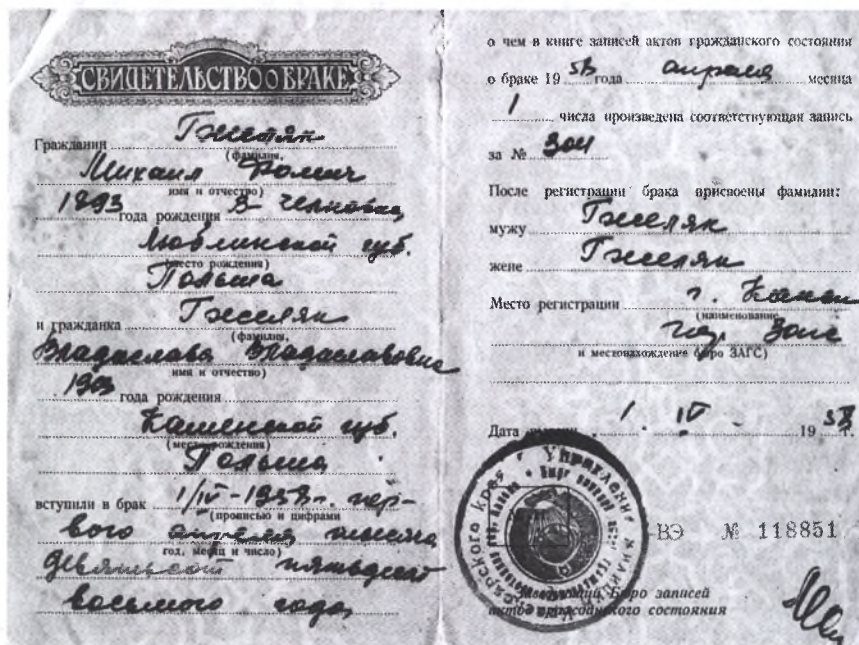
Dzieci śmiały się jedne z drugich, bo każde mówiło swoją gwarą – w swoim narzeczu. Śmiano się zwłaszcza z mazurzenia, i z Mazurami to potem miała kłopoty nauczycielka: bo oni tylko swoje – „psenica” – i już.

Wszyscy zbudowali się i mieszkali na futorach wokół wsi Wesołowo niedaleko miasta Lepła. Grzelakowie na futorze Jagodna zbudowali młyn, mieli budować olejarnię. W Wesołowie była gmina, kościół i polska czteroletnia szkoła. Białorusini dobrze przyjęli Polaków, śmiali się tylko z tego, że u nich ciągle idzie dym z kominu, bo codziennie gotowano świeżą stawę. A kobiety, które to czyniły, nie mogły zajmować się końmi – bo były to typowe męskie zajęcia – jak i praca w polu, we młynie i temu podobne prace.

I właśnie tu, w Wesołowie spotkały się obie rodziny. Michał Grzelak poślubił Władysławę Wawrzyniak. I jak zawsze po tym bywa, przyszedł na świat syn Staszek, a drugim dzieckiem był Antoni, urodzony 18 stycznia 1928 roku. Życie było szczęśliwe i beztrudne. W domu nigdy nie brakowało jedzenia, ubiorów czy obuwia. W 1932 roku przyszedł na świat młodsza siostra Zosia.

Następnego roku wszystko się raptem skończyło, bo w połowie stycznia zabrano ojca, posadzając go o szpiegostwo na rzecz Państwa Polskiego. Ale jaką polityką mógł się zajmować chłop, który pracuje od świtu do zachodu słońca, prowadzi gospodarstwo, orze i sieje chleb.

W Lepłu sądziła go „trójka”. Wtedy też zabrano prawie wszystkich mężczyzn ze wsi pod tym samym zarzutem – pozostały kobiety, starcy i dzieci.



1949 r.

Więzienie, gdzie ich tymczasowo trzymano, było tak przepełnione, że w celi można było przebywać wyłącznie na stojąco. Skazano Grzelaka na 10 lat łagrów i wysłano do Norylska. Skazano mimo, że wstąpił do kolchozu, które stwarzała władza radziecka. Pracował dobrze, prowadził kurzą fermę i był w tym bardzo sumienny.

Matka pozostała z czworgiem dzieci, gdyż czwarty – Władek urodził się gdy ojciec już nie był w domu obecny.

Matka pięcioletniego Antosia, jak wszystkie kobiety, musiała pracować w kolchozie od rana do nocy. Dzieci były pozostawione same sobie. Dobrze, że były jeszcze babcie, które czasem dopatrywały i podsuwały od czasu do czasu coś do jedzenia. Dzieci, spragnione słodyczy, wysysywały słomką z kwiatów nektar. Mały Władek (był chory na krzywicę) czołgał się do lochy by ssać mleko.

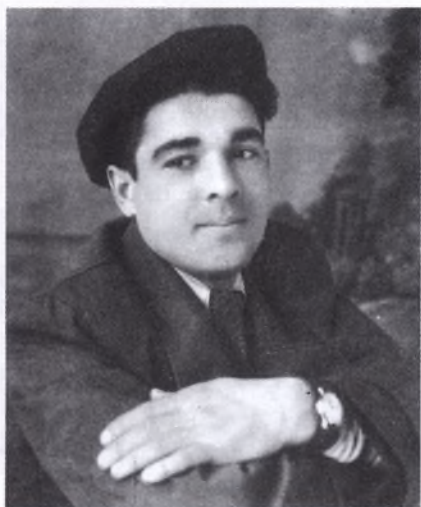
Chcąc mieć wszystkich „na oku” rozwalano domy na futorach i kazano przenosić je do Wesołowa. I kto miał to robić, gdy mężczyzn nie było?

Antoś skończy cztery klasy w szkole polskiej, ale któregoś dnia nauczycieli zabrali załogi czarnych wozów, widząc w nich też polskich szpiegów.

Antoś, gdy był trochę starszy, zaczął pomagać rodzinie – zarabiał „na życie”: wycinał z drzewa łyżki, płótl z łyka „łapcie”, które matka sprzedawała na targu. Na targu, na który jeździli do Lepła furmanką, odmówił kupna bucików, które mu były bardzo potrzebne, ale umówił matkę by posłuchała wróżkarza, który powiedział, że jego ojciec żyje, tylko jest bardzo daleko. To wzbudziło w nich nadzieję, że zobaczą i spotkają się z nim.

(Cząg dalszy na str. 20)





cała rodzina przeniosła się do Orszy do ciotki Stefki – siostry ojca. Tam Antoni ukończył 5. i 6. klasę szkoły podstawowej (w strefie partyzanckiej szkół nie było).

W tym czasie, po czternastu latach zesłania, ojca skierowano na miejsce stałego zamieszkania – do Kańska w Kraju Krasnojarskim. W roku 1956 został on zrehabilitowany. Był jednym z nielicznych, którzy ocalili na Syberii, bo po innych wszelki ślad zginął. Może ocalał dlatego, że – jak sam opowiadał – umiał naprawiać

piły cyrkularne, jednym słowem zawsze był przy jakimś źródle ciepła. Korespondencja z ojcem wznowiła się. Wysyłano zdjęcia, na których dzieci były już nie takie małe i razem z Władkiem, przy urodzeniu którego ojciec nie był obecny, bo zabrano go gdy żona była w ciąży.

Wkrótce ojciec poprosił by przyjechali do niego. Chciał być ze swoją rodziną, a wyjechać z Kańska nie było mu wolno. Więc się zbierają: poduszki, pierzyna, drobny dobytek. W Orszy dzieci po raz pierwszy



O PANU

ANTONIM GRZELAKU

(Ciąg dalszy. Początek na str. 18)

W roku 1939 wybuchła II wojna światowa. Jedne armię zamieniają drugie. A gdzie mają iść matki z dziećmi i starcy? Pozostają na miejscu, broniąc swego skromnego gospodarstwa: jedną krowę, kilka kur. Zawsze to jakieś wyżywienie dla dzieci.

W czasie wojny Białoruś była pod okupacją niemiecką. Wieś Wesołowa znajdowała się w strefie partyzanckiej. W domu Grzelaków mieścił się sztab partyzancki. W czasie walk i bombardowań niemieckich Antoś został ranny szrapnelem w nogę. Starszy brat Staszek przeżył się w ziemiance i wkrótce zmarł. Zosia chorowała na odrę i ogłuchła. Cała rodzina partyzantom pomagała czym mogła.

W czasie wojny gospodarstwo zostało doszczętnie zrujnowane i w związku z tym



1962 r.

zobaczyły kolej. Były wystraszone, trzymały się za słupy i nie można było ich oderwać. „Mamusio” – wołały: „On nas pożre – ten smok żelazny”. Uspokoili się po pewnym czasie i pojechali. Z początku do Moskwy, gdzie spotkali ich wujowie – bracia ojca – Aleksander i Stanisław. Obaj pracowali przy budowie metra w Moskwie. Stanisław nawet otrzymał wyróżnienie państwowe – medal. I znowu jazda po dużym mieście, do którego nie byli przyzwyczajeni. Matka pada na szyny tramwajowe, raniąc się w czoło. Wsiadają do pociągu, który za cztery doby przywiezie ich do Kańska.

Spotkanie z ojcem i rozmowy, rozmowy, opowiadania. Zamieszkuje z nim w przydzielonym mu mieszkaniu, które raz się pali, raz jest okradane przez złodziei w

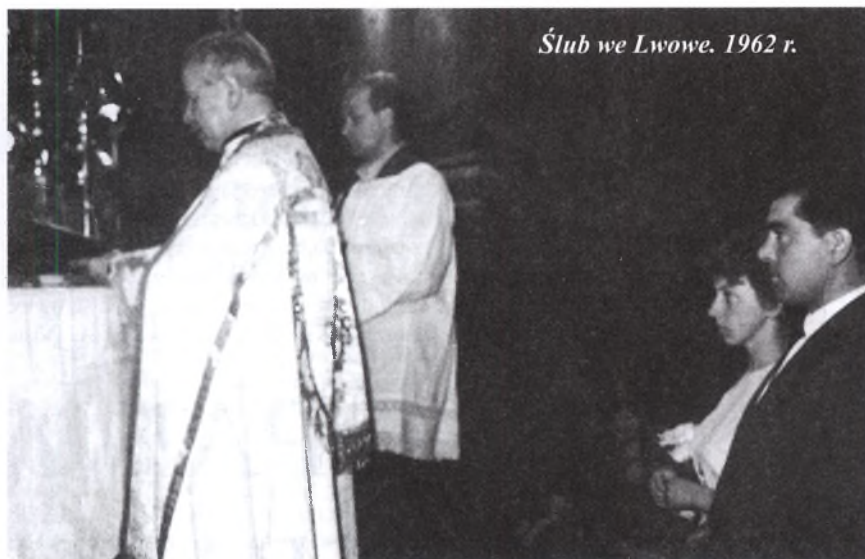


Jadwiga Garlińska-Grzelak

czasie snu całej rodziny. Tak, że nikomu nie się nie stało, tylko że zostali pozbawieni i tak nie licznej odzieży i obuwia. Był to rok 1947. Tu w Kańsku Antoni uczy się w szkole wieczorowej i pracuje jednocześnie w fabryce jako podczeladny (uczeń) tokarza. W Kańsku mieszkali dużo zesłanej inteligencji. Zaznajamia się i zaprzyjaźnia z nimi. Uczy się u zesłanego wojennego

W Kańsku





Ślub we Lwowie. 1962 r.

korespondenta z lat I Wojny światowej Martynowa. Żołdacy męczyli go skacząc mu na brzuch, co było przyczyną późniejszych przepuklin. Człowieka tego poznałam później w Majkopie. Bywał również u nas w Krasnodarze. Bardzo inteligentny, kulturalny, o szerokich poglądach, zdolny wszechstronnie.

Antoni przyjaźnił się także z nauczycielką działaczką społeczną, która niegdyś pracowała razem z Włodzimierzem Leninem. Pomagała Antoniemu w matematyce. W szkole wieczorowej kończy siódmą i ósmą klasę. Pracując nadal, zaczyna uczyć się w Kańskim Technikum Przemysłu Hidrolitycznego. W ciągu czterech lat pracuje jako frezer i już wtedy wykazuje swoje zdolności racjonalizatorskie.

W 1955 roku, już na wydziale dziennym, kończy technikum i zostaje skierowany do pracy na Ural w charakterze mechanika Zakładów Hidrolitycznych w Kosowińsku. W ciągu dwóch lat kierował tam Działem Mechanicznym. Pod jego władzą pracowali zesłani, którymi umiał kierować, i którzy go szanowali.

Mając już dosyć Syberii i Uralu – miejsce, dokąd wysyłano i gnębiono tam ludzi, postanowił wyjechać i zamieszkać tam, gdzie jest ciepło i rosną winogrona. Z Białorusią też nic go nie łączyło, chyba tylko wspomnienia ciężkich dziecięcych lat. Ale niezależnie od tego gdzie mieszkał, czuł się zawsze Polakiem i nie wstydził się swojej polskości. Rodziców też nic nie łączyło z Białorusią. Matka Antka była osobą głęboko wierzącą, ale po tych niedobrych doznaniach życiowych straciła wiarę w Boga. Nie miała zdolności do robót ręcznych, ale za to umiała ładnie i ciekawie opowiadać z bogatą gestykulacją. Niestety zamiast pięknych polskich opowieści, gawęd i klecht, opowiadała o ciężkim życiu swoim i swojej rodzinie.

Więc jedzie Antoni na Północny Kaukaz. Z początku do swojego znajomego z Kańska, który już od kilku lat mieszkał

w Majkopie. Później na stałe zatrzymuje się w Krasnodarze, gdzie dostaje pracę. W roku 1958 przydzielono mu parcelę pod budowę domu. Pracuje w Zakładach Hidrolizacyjnych jako kierownik Działu do Wyrobu Brykietów, później w charakterze głównego mechanika – kierownika Działu



Jadwiga Grzelak w pracy

Mechanicznego. Wykazuje się swoimi zdolnościami racjonalizatorskimi – ulepsza mechanizmy, wprowadza zmiany.

I znów przeprowadzka – w roku 1959 z jego inicjatywy przyjeżdża do Krasnodaru cała rodzina, to znaczy – matka, ojciec, młodszy brat Włodek i najmłodsza siostra Zosia. Ładują na pociąg swój fiński dom, zbudowany na Syberii, inwentarz, meble, i wiozą do Krasnodaru, by znowu się budować po któryś raz z rzędu na nowym miejscu.

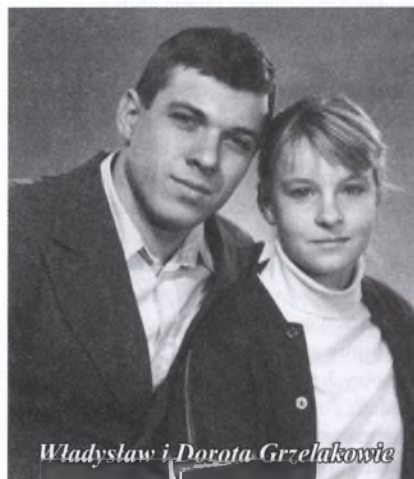
Antoni, lubiąc słońce i ciepło, wybrał działkę nasłonecznioną przy ulicy Zielonej, która w przyszłości zostać miała bardzo ruchliwą. Do pracy ma niedaleko – chodzi na piechotę, później, gdy posiadał motocykl – motorem. Praca, budowa domu, ogródek nie przeszkadzały mu odszukiwać w mieście Polaków – w tym właśnie okresie zawiera znajomość z profesorem Feliksem

Okołowem, Olkiem Piotrowskim i innymi Polakami. W owym czasie w Krasnodarze masowo odbywały przeszkolenie polscy lotnicy wojskowi. Zawiera z nimi znajomość. Z kapitanem Aleksandrem Podgórskim łączy go wielka przyjaźń. W późniejszych latach odwiedzają się nawzajem w Warszawie i w Krasnodarze.

Dom już jest zbudowany, chyba czas na ożenek, o czym ciągle napominają rodzice i znajomi. Ale gdzie tu znaleźć żonę Polkę? Znajomi doradzają mu pojechać do Lwowa, gdzie zamieszkuje dużo Polaków. Co też i czyni korzystając z tej rady i adresów. Nie pamiętam dokładnie jak to się stało, że trafił do naszego domu i zapoznał się z moim ojcem.

Prowadziłam w tym czasie bez troski życie i nie w głowie mi było zamażpójście. Nauka w szkole, później praca w biurze konstruktorskim. Wolny czas wypełniał mi teatr szkolny, w którym występowałam w przeciągu dobrych kilku lat. Zima – teatr, lato – wycieczki w piękne okolice Lwowa, albo w Karpaty. Zdobywałam takie szczyty jak „Paraszkę”, „Howerkę” i „Gorgany”. Zrywałam szarotki na stromych zboczach „Bliźniaczek”. Zwiedzaliśmy też Zakarpacie: Mukaczów, Beregowo, Užhorod. Uczęszczałam na kursy szycia, uprawiałam tenisa, a później ping-pong. Przyjaźniłam się z kolegami i koleżankami z młodszej o rok klasy. Były to osoby bardzo uzdolnione i przyjemnie było z nimi brać udział w imprezach, wyjazdach i potańcówkach. Byli to bracia Jurek i Karol Bielicy, Piotr Dacko, Teresa Kulikowicz (obecnie Dutkiewicz), Rysiek Zieliński, który pięknie śpiewał. Ze swojej klasy przyjaźniłam się z Martą Szemlej (Fedorcio), która śpiewała tą słynną „Kukurydę” przy akompaniamencie doktora Homy – Ukraińca, który brał czynny udział w naszych imprezach, był jednym z pierwszych jazzmenów we Lwowie. Czas płynie, lata lecą i żal, że niektórych przyjaciół nie ma już z nami. Wyjechałam ze swojego kochanego Lwowa – hen w nieznane kraje – z dala od przyjaciół i rodziny.

(Dokończenie na str. 22)



Władysław i Dorota Grzelakowie





Dostaliśmy nowe dwupokojowe mieszkanie. Antoni podjął pracę w charakterze głównego mechanika w nowo utworzonej Fabryce Wyrobów Żelbetowych. W tej miejscowości mieszkaliśmy i pracowali przez pięć lat. W tym czasie przyszła na świat nasza kochana córeczka Dorotka. Wracamy do miasta, lecz jeszcze ze dwa lata jeżdżę codziennie do pracy na wieś.

I może właśnie „To” się wtedy zaczęło. Biegłam rano do pracy z szosy przez lasy i na ścieżce ujrzałam okrągły sęczonek z

lokum by gromadzić te dzieła więc nabyliśmy letnisko nad Morzem Czarnym w miejscowości Dżubga. Tam z czasem zbudowano pawilon w którym mieści się około półtora tysiąca eksponatów. Ten dobytek jest wynikiem żmudnej pracy pana Antoniego w przeciągu dwu dziesięcioleci. Zbiera korzenie i kawałki drewna z lasu oraz znajduje na brzegu morza, które wyrzuca je zwłaszcza na wiosnę, a także wykorzystuje odrzuty drewniane z fabryk, czyli surowiec bierze skąd się da. Czasem tworzy o chłodzie



O PANU ANTONIM GRZELAKU



Na budowie z synem

i głódzie, a nie ma czasu na sen i szykowanie jedzenia. Bo, aby coś pięknego powstało, to trzeba siedzieć a dłużyć i nocami. Zdolności te chyba od Boga dostał. Ale bez reszty mógł się oddać temu zajęciu dopiero gdy odszedł na emeryturę.

Bardzo lubił słońce i morze. Czasami nawet zasypiał na plaży. Zaczął pisać wiersze. Wystawiał swoje dzieła między innymi w Krasnodarskim Teatrze Lalek, we Wszechrosyjskim Obozie Młodzieżowym „Orlonok” nad Morzem Czarnym. Nie wiem czy był w tamtym czasie ceniony jako artysta, czy nie. W każdym razie on o tym nie myślał – chciał tylko coś pozostawić po sobie. I jak pisał w swoim wierszu:

*Swoje muzeum –
Z korzeni
Chcę pozostawić –
Ludziom.*

Jadwiga GRZELAK

(Dokończenie. Początek na str. 18)

Prowadząc takie ciekawe życie w tym czasie wcale nie myślałam o zamążpójściu. Ale gdy zjawił się nagle ten bardzo przystojny pan Antoni Grzelak i poprosił o moją rękę – zgodziłam się. I pobraliśmy się biorąc ślub w kościele katolickim – był to maj 1962 roku.

Po Lwowie Krasnodar sprawiał wrażenie dużej wsi, bo takim był chyba w tamtym czasie, ale bardzo zielony, lecz komary i gorąco dokuczało. Antoni zawsze chciał mieć żonę lekarza terapeutę. Tak, że dwa lata później z pięciomiesięcznym synkiem Władziem dostaję się na studia medyczne – na stomatologię, co było niespodzianką dla męża. Lata lecał. Nauka i praca. Pomagają mi moi rodzice – biorą na jakiś czas syna Władzia do Lwowa, bym mogła spokojnie studiować, ale od obowiązków domowych przez przeszło pięć lat nikt mnie nie zwalnia. Po zakończeniu studiów w 1968 roku otrzymałam skierowanie do pracy w stacji Wasiuryńskiej (40 km od Krasnodaru).

otworem. „Chyba mogłaby być z tego szkatułka”, – pomyślałam. Antoni zgodził się z tym, dorobił wieczonek i powstała szkatułka, którą dziś można oglądać wśród eksponatów muzeum. Później były inne figurki – zwierząt, ptaków, gadów...

W Krasnodarze nie było odpowiedniego



Проведение Первой Всеобщей переписи населения 1897 г. стало важным явлением российской истории. Результаты переписи дают довольно надёжные и относительно подробные сведения, позволяющие проследить особенности социально-экономического состояния польского населения как по всей России, так и в её отдельных регионах. Перепись даёт возможность увидеть процесс формирования, расселения, динамику роста, а также целый ряд других характеристик жизни поляков в различных её аспектах.

ПОЛЯКИ ЕКАТЕРИНОДАРА ПО ДАННЫМ ПЕРВОЙ ВСЕОБЩЕЙ ПЕРЕПИСИ НАСЕЛЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ 1897 г.

К МОМЕНТУ переписи в кубанской столице проживало 65 606 жителей (34 494 мужчины и 31 112 женщин). Среди них уроженцев Екатеринодара было 24 874 чел., других районов Кубани — 5495 чел., остальные жители являлись уроженцами разных губерний России, а 1043 чел. — других государств. Характерно, что 516 жителей Екатеринодара (392 мужчины и 124 женщины) приехали из Царства Польского: большинство из Суwałкской (149 чел.), Радомской (95 чел.) и Варшавской губерний (84 чел.).

Для определения национальной принадлежности разработчики переписи выбрали в качестве критерия «родной язык», что, по понятным причинам, не даёт возможность точно отразить этническую ситуацию. Ведь национальная самоидентификация и родной язык не всегда совпадают, тем более, что этнические меньшинства не редко подвергаются ассимиляции, забывая язык своих предков и пользуясь уже официальным языком, языком делопроизводства и карьеры того государства, в котором им суждено было проживать. В связи с этим ряд выводов о количестве и социальном положении польского населения Екатеринодара можно сделать только относительно и условно.

В 1897 г. польский языка в качестве родного указали 674 жителя Екатеринодара (441 мужчина и 233 женщины), то есть в составе всего населения кубанской столицы поляки составляли 1,02%, что в целом было выше, чем по всей Кубанской области: при общей численности наличного населения области 1 918 881 житель поляков было 2719 чел. (1852 мужчины и 867 женщины), то есть 0,14% всего населения.

При этом в количественном отношении поляки находились на четвёртом месте из всех этнических групп, проживавших в городе (после русских, украинцев и армян). Хотя в процентном отношении подавляющее большинство составляли русские (34 684 чел., то есть 52,8%) и украинцы (25 112 чел., то есть 38,2%).

Характерно, что из 674 поляков Екатеринодара 480 были грамотными (308 мужчин и 172 женщины). Вообще высокий уровень образо-



вания был отличительной чертой польской диаспоры на Кубани.

В конфессиональном отношении польское население было практически однородным. Среди указавших польский язык как родной, 643 чел. (424 мужчины и 219 женщин) исповедовали римско-католическую веру (при этом в городе было зафиксировано 1009 католиков), 17 чел. (10 мужчин и 7 женщин) были православными, 13 чел. (6 мужчин и 7 женщин) — протестантами, к иным христианским вероисповеданиям относился ещё 1 поляк.

Благодаря переписи мы можем оценить возрастную характеристику польского населения Екатеринодара. Так, из 674 поляков 11 чел. относились к младенцам до 1 года, 65 чел. — к группе детей от 1 до 9 лет, 82 чел. — от 10 до 19 лет, 202 чел. — от 20 до 29 лет, 138 чел. — от 30 до 39 лет, 89 чел. — от 40 до 49 лет, 49 чел. — от 50 до 59 лет, 38 чел. — от 60 лет и старше. Таким образом, екатеринодарские поляки в большинстве своём относились к социально-активному возрасту: от 20 до 49 лет (429 чел.).

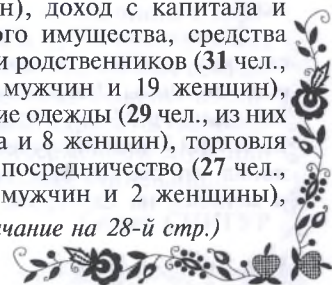
Любопытно проанализировать семейное состояние поляков Екатеринодара. Среди них преобладали холостые (265 чел.) и девицы (107 чел.), в браке состояло 259 чел. (164 мужчины и 95 женщин), вдовых 41 чел. (11 мужчин и 30 женщин), 2 разведённых (1 мужчина и 1 женщина). То есть более половины поляков к моменту переписи не создали семьи.

Одной из характерных особенностей поляков Екатеринодара была значительная доля лиц, принадлежавших к дворянскому сословию. Согласно переписи среди екатеринодарских поляков к потомственным дворянам относился 151 чел. (72 мужчины и 79 женщин), а к личным дворянам, приравняемым к ним чиновникам не из дворян и членам их семей — 77 чел. (40 мужчин и 37 женщин). Таким образом, дворянство составляло 33,8% от всех, назвавших польский язык родным. Ни одна из этнических групп Екатеринодара, да и всей Кубани, не имела такого показателя.

Среди других сословий поляки кубанской столицы распределились следующим образом: к крестьянам принадлежало 216 чел. (181 мужчина и 35 женщин), к мещанам — 194 чел. (123 мужчины и 71 женщина), к иностранным подданным — 12 чел. (8 мужчин и 4 женщины), к потомственным и личным почётным гражданам и членам их семей — 11 чел. (5 мужчин и 6 женщин), к лицам, не относящимся ни к одному из указанных сословий — 10 поляков, к лицам духовного звания христианского исповедания — 1 поляк, к сословию войсковых казаков — 1 поляк и, наконец, 1 поляк не указал своей сословной принадлежности. Интересно, что среди поляков полностью отсутствовало купечество.

Из 674 поляков большинство — 433 чел. (365 мужчин и 68 женщин) имели самостоятельные занятия, к членам их семей относилось 241 чел. (76 мужчин и 165 женщин). Основные сферы занятости распределились следующим образом: вооружённые силы (102 мужчины), деятельность и служба частных прислуг, подёнщиков (63 чел., из них 46 мужчин и 17 женщин), железные дороги (40 мужчин), доход с капитала и недвижимого имущества, средства родителей и родственников (31 чел., из них 12 мужчин и 19 женщин), изготовление одежды (29 чел., из них 21 мужчина и 8 женщин), торговля и торговое посредничество (27 чел., из них 25 мужчин и 2 женщины),

(Окончание на 28-й стр.)





Екатеринодарская
женская гимназия

Екатеринодарская Стефания

С превращением Екатеринодара в гражданский город (1867 г.), в нём значительно увеличивается число представителей различных народов, в том числе и поляков. Приезжающие в город стремились быть ему полезны своими знаниями и жизненным опытом, проявить себя как можно лучше или начать жизнь с чистого листа.

Так, в силу пока ещё не известных нам жизненных обстоятельств в Екатеринодар вместе с жёнами перебираются родные братья: Винцент и Станислав сыновья Михала Циосинского, мещане уездного города Белгорая Люблинской губернии. В центре кубанской столицы они приобретают небольшой участок и строят здесь одноэтажный дом по улице Дмитриевской (ныне Горького) №72 (ныне №100) (за обувным магазином Иллариона Котлярова). Циосинские живут все вместе, адаптируясь к условиям новой жизни, но и не забывая своих национальных традиций: посещают Екатеринодарский костёл, отмечают римско-католические праздники, находят новых друзей в местной польской общине.

Супруга Винценты (Викентия Михайловича) Циосинского, Антонина из дома Скионшко, 13 декабря 1889 г. родила их первую дочь — Стефанию, которую окрестили в костёле через 10 дней. А уже в следующем году, 15 июня 1890 г., супруга Станислава Михайловича Циосинского — Юзефина из дома Оконеvских — родила сына Владислава, крещённого 17 июня того же года. Братья жили дружно под одной крышей, потому и решили ещё сильнее скрепить своё родство: крёстной матерью Стефании стала Юзефина Циосинская, а крёстной матерью Владислава — Антонина Циосинская.

Ещё через два года, 3 апреля 1892 г., Антонина Циосинская родила вторую дочь, которую назвали Камилия. 25 мая того же года она была крещена, а крёстным отцом стал её дядя — Станислав Циосинский.

Однако семейное счастье Циосинских прервала смерть молодой ещё Антонины Циосинской, которая скончалась в 1894 г., в возрасте 22 лет. Викентий Михайлович погоревал, но понял, что без хозяйки — дом пустой и женился на Екатерине Ивановне,

урождённой Симон. Уже 1 декабря 1895 г. у них родилась дочь Луция, а 28 мая 1898 г. ещё одна девочка, названная в честь умершей первой супруги — Антониной. Обе они были крещены в Екатеринодарском костёле.

В семье Станислава Циосинского также появилось две дочери: Юлия, родившаяся 15 декабря 1895 г. и окрещённая в костёле уже 17 декабря (её крёстным отцом стал Викентий Михайлович), а также Мария, родившаяся 24 марта 1901 г. и окрещённая 2 апреля (её крёстной матерью стала Екатерина Ивановна).

6 сентября 1899 г. в возрасте сорока лет Викентий Циосинский скончался, оставив жену и четырёх дочерей от двух браков. Его похоронил на Екатеринодарском городском общем кладбище викарный священник Варфоломей Миколаюнас. Большую помощь в воспитании девочек стал оказывать их дядя Станислав Михайлович, человек широкой души, бывший действительным членом Ека-

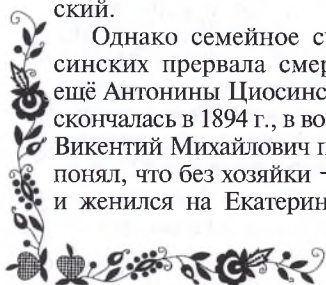
теринодарского римско-католического общества пособия бедным.

Среди дочерей Викентия Михайловича особую внимания заслуживает Стефания, хоть и потерявшая в детстве мать и отца, но сохранившая чувство человеколюбия и милосердия к обездоленным, увечным и больным людям.

В июне 1907 г. семнадцатилетняя Стефания Циосинская окончила 8 классов 1-й Екатеринодарской женской гимназии и решила выбрать дорогу педагога. Уже 1 сентября 1907 г. Стефания Викентьевна начала работать учительницей общеобразовательных предметов в Пашковском женском станичном училище. Параллельно с работой, в 1910—1912 гг. она прошла двухгодичные Фребелевские педагогические курсы в Петербурге, названные так по имени известного немецкого теоретика дошкольного воспитания, разработавшего идею детсада и основные методики работы в нём Фридриха Фребеля (1782—1852). Уже в 1913 г.



Дом Циосинских



учительница Циосинская

юного педагога С.В. Циосинскую приглашают в недавно открывшуюся Екатеринодарскую вспомогательную школу для отстающих детей. Именно в этой школе Стефания Викентьевна проработала долгие годы, невзирая на политические и житейские неурядицы. В найденных архивных документах она упоминается как учительница этой школы вплоть до 1927 г. (в то время она уже называлась 29-я школа для дефективных детей).

История создания вспомогательной школы для умственно-отсталых детей в Екатеринодаре заслуживает особого внимания. 1 июня 1911 г. городская дума поручила управлению по народному образованию разработать вопрос об открытии особой школы для умственно-отсталых детей. 19 ноября 1912 г. начала работу особая комиссия по приёму детей в названную школу, состоявшая из председателя С.И. Долгополова, И.Е. Гладкова, инспектора народных училищ Н.М. Богоявленского, врача-психиатра П.Г. Лишиной и школьного врача П.А. Розанова, учительницы М.А. Рубинской и двух городских педагогов-экспертов. Комиссии было представлено 38 детей, из которых 20 были приняты в школу. Однако некоторые родители с недоверием отнеслись к новому учебному заведению и поэтому попросту забирали своих детей.

Екатеринодарская вспомогательная школа начала свою деятельность в декабре 1912 г. при наличии 16 человек — 9 мальчиков и 7 девочек, в возрасте от 9 до 14 лет. Заведующей школой стала учительница Мария Александровна Рубинская — хорошая инициативная женщина, которая на протяжении многих лет отдавала силы на развитие начального образования в Кубанской области и сама же заботилась о многих обездоленных детях.

«Вспомогательная школа должна являться воспитательно-учебным заведением, которое стремится сделать своих учеников быть достойными и полноценными членами общества...», — замечала М.А. Рубинская. В первый год обучения в школе были проведены Фребелевские занятия, которые своим многообразием и занимательностью вызвали у ребёнка активную творческую деятельность.

В новой школе проводились занятия по арифметике, письму, чтению с фонарём, пению, рисованию, гимнастике, столярному мастерству.

Столь хороший и организованный подход к детям привлекал всё больше учеников. В 1913 г. в школе открылось второе отделение с 22 воспитанниками. Именно тогда и понадобилась дополнительная помощь со стороны молодой талантливой учительницы Стефании Викентьевны Циосинской.

На протяжении всего существования вспомогательной школы, не раз высказывались мнения о замене школы на мастерские или вовсе о закрытии её. На такие мнения гласных думы госпожа Рубинская каждый год объясняла, писала в газеты о необходимости и важности существования таких учебных заведений в Кубанской области. Поняв настойчивость Марии Александровны в своём деле, городские власти шли на помощь детям и выделяли весьма хорошие ежегодные пособия на содержание школы. Последовав примеру М.А. Рубинской, местные учительницы стали открывать вспомогательные школы, разного рода курсы и т.д.

На значительные денежные средства города и пожертвования от частных лиц две учительницы Мария Рубинская и Стефания Циосинская смогли организовать школьную библиотеку, выдавать ученикам горячие завтраки и, главное — помочь за три года 38 детям, обучая их грамоте, чтению, рисованию, гимнастике, рукоделию, пению. Некоторые ученики оказались столь одарёнными, что их отправляли на дальнейшее обучение в Петербург и Москву, где они смогли найти работу и обустроить свою семейную жизнь.

Увы, советская власть не смогла по достоинству оценить работу вспомогательной школы и на некоторое время её деятельность прекращается.

Тем временем, после окончания советско-польской войны и заключения Рижского мирного договора 1921 г. у поляков России появляется возможность вернуться на историческую родину. Стефания Викентьевна Циосинская и её сестра Камилия решают уехать в Люблинскую губер-



нию, где у них, вероятно, остались родственники. Однако, как и многим другим екатеринодарским полякам, выехать им так и не удалось. Вскоре Стефания Викентьевна вышла замуж за старшего её на два года Фёдора Васильевича Альбицкого и стала носить двойную фамилию. В 1923 г. у молодожёнов родилась дочь, названная в честь бабушки Антониной.

Что же касается Марии Александровны Рубинской, то в 1922 г. её отправляют в Кабардинку для сопровождения детей и инструктирования местных колоний. О её дальнейшей судьбе нам ничего не известно.

1 июля 1921 г. в Краснодаре открывается школа-интернат для глухонемых, слепых и умственно-отсталых детей. Заведующей интернатом была назначена П.Т. Лентовская. По данным на 1929 г. в школе-интернате находилось более ста детей. Всё это немалое количество ребяттишек скромно ютилось по улице Бурсаковской (ныне Красноармейская) №10, в национализированном доме присяжного поверенного М. Сатуняна. Эта школа просуществовала недолго, её закрывали в конце 1930-х гг. и открывали в послевоенные годы, а потом и вовсе расформировали.

Давно уже нет Екатеринодарской вспомогательной школы, нет Марии Рубинской и её помощницы Стефании Циосинской, но память о них до сих пор живёт во многих семьях, в которых потомки бывших воспитанников с благодарностью вспоминают о самоотверженном служении двух удивительных учительниц...

Сергей СНИГУР



Nie tak dawno otrzymaliśmy ze Stawropola list od naszej czytelniczki pani Jany Matwieckiej, która poprzednio przez 35 lat mieszkała na Kubaniu, w Armawirze. Po nawiązaniu bliższej znajomości okazać się miało, że pani Jana jest osobą wysoce uzdolnioną – jej fascynujące wiersze, składane po polsku i po rosyjsku, Redakcję urzekły. Kilka z utworów uroczej pani Jany MATWIECKIEJ zamieszczamy poniżej.

НАША ВСТРЕЧА

Я в этот день решила не идти
Дорогою обычной в институт.
Стояла там,
где все троллейбус ждут.
И было почти пять, ну без пяти...
Ты вышел из метро
и рядом встал,
Меня разглядывал небрежно.
В троллейбусе ты,
правда, нежно,
Но крепко мою руку сжал
И так держал
До самой остановки.
А то, что было мне неловко,
Ты будто бы не замечал.
Когда мы вышли, ты смеялся...
«Тебе, хоть,
восемнадцать есть?»
Смеялся ты:
«Малышка из детсада».
Да, проучить тебя бы надо...
За дерзость обращения с пани,
Я отомщу за тех поляков,
Которых в лес завёл Сусанин!
И, оглянувшись, увидала
Я то, что было мне так нужно!
О таком счастье не мечтала!
Вот завтра посмеёмся дружно!
Кафе напротив института...
В витринах солнце отражалось...
«Ну всё, такая жалость,
До лекции осталось полминуты.
Мы завтра встретимся опять
На этом месте ровно в пять».
Явился ты без опоздания.
Но из кафе твои страдания
Со смехом наблюдала я,

Смеясь до умопомрачения!
Как ты бледнел, потом краснел
И во все стороны смотрел...
Расстроен был почти до слёз...
Тут появилась я с «небес».
Откуда же могла я взяться,
Не уставал ты удивляться.
И мучимый вопросом этим,
Меня смешил ты целый вечер.
Ну, что ж,

пришлось мне рассказать,
Что не умею я летать,
Что я не ведьма на метле,
Не прилечу к нему во сне.
А фокус прост на удивленье,
Машина проезжала, и мгновенья
Хватило мне,

чтобы напротив встать...
«Так вот, какая ты?»

Я буду знать...
И будет нам,
что внукам рассказать,
Зачем же мстить мне,
дорогая пани,
Ведь я же вовсе не Сусанин...
Прости меня. Я был неправ.
Теперь узнал я польский нрав!
Пойдём с Тобой

по жизни вместе?»
Ты говорил своей невесте...

28 февр. 2008 г.
Ставрополь

«ŁAZIENKI NAWET ZIMĄ SĄ UROCZE...» (REGINA)

Мне Польша от рождения дана.
Как будто мама за руку она
Меня ведёт

и путь мой освещает.
Я знаю, там мне всё прощают...
Приеду,

побегу скорей в Лазенки...
Но там уже другие варшавянки
Гуляют солнечным

осенним днём,
Беседуя о чём-то о своём...
И не найду я там

Регины с мамой...
А что осталось

за Железной Брамой?
Что ждёт меня на Мокотове?
Там на Одыньца

дом построен новый...
Никто меня там не узнает...

И отчего так горько я рыдаю,
Как будто милых стен касаюсь?
Пойду в слезах на Новый Свят,
Быть может там,

как много лет назад,
Идут с работы мама и Регина
И вдруг меня окликнут:

«Яна, поспеши!»

Уже не чувствуя души,
На Маршалковской

встану под зонтом.
А дальше что? А что потом?

Без сил я к ночи упаду,
Они ко мне во сне придут...

6 февраля 2009 г.
Ставрополь

ЭЛЬЖБЕТЕ КВАСЬНИК. КРАКОВ. ПОЛЬША

Я пред Тобою на колени
Готова встать, чтобы просить:

«Эльжбета, милая, прости!»
В те годы вовсе не от лени
Молчала. Было трудно жить.
Не знаю,

сможешь ли простить?..
Ты мне писала, вышивала,
Словами душу согревала,
И всё, что можно, высылала,
Ты подарила «Краков» мне,
А я смолчала, как во сне.
А что писать? Застой страны,
Афганской ужасы войны,
И что все вдребезги пьяны?
Пусты прилавки, мыла нет!
И кто за всё нам даст ответ?
Генсеки тихо умирают...

Не знаю, сможешь ли простить?
Эльжбета, милая, не знаю...

А дома? Всюду я сама:
Работа ночью и в три смены,
И нет надежд на перемены.
Я в пять встаю, в шесть выхожу,
И ровно в семь я в цех вхожу,
К восьми я погружаюсь в ад...
И нет за это мне наград.
Всем нравится моя улыбка,
И нет мне права на ошибку.
И чтоб у всех мои решения
Не вызывали возмущенья.
Ну, вот и всё. Такая жизнь.
Ты о себе мне Расскажи.
И снова я хочу просить:
«Эльжбета, милая, прости!»

Rosja, Stawropol
16 февраля 2008 г.

CZESŁAWOWI – JANA

Przypominam,
Morze nie chciało naszego żegnania.
Przypominam,
Jak objąłeś swoje mokre kolana.
Patrzyłaś na fale.
Jak w oczach zielonych
Morze płakało. Potem się śmiałaś,
Monety do morza wrzucałaś.
Mówiłaś, że przyszła jesień,
Że chcesz powrócić tu jeszcze...
Potem odeszłaś: deszcz lał...
„Kocham! Kocham Cię!” – krzyczał
Wierz, kocham! – Ale nikt nie słyszał...

Odlatują ludzie w samolocie...
Oblatują na ulicach liście w złocie...
I spikerka cicho mówi:
„Dobry wieczór”,
Jakby nic się nie zmieniło
W całym świecie.
Ciebie nie ma. Ale cóż to znaczy?
Nikt nie wierzy, że było inaczej.
Krople deszczu tylko ciągle płaczą:
Świat się bawi... Tylko nie ma Cię...

ADAMOWI – JANA. Z OKAZJI URODZIN 20 CZERWCA PIOSENKA

Chodziłam ja do szkoły w Baku
Ty – w Poznaniu
A jednak mieliśmy tak wiele
Do pisania!
K тебе летели письма
из Азербайджана:
«Cześć, przyjacielu! Witam! Jana.»

Wtedy pisaliśmy o modzie,
O pogodzie,
I jak kolegom z rosyjskiego
się nie powodzi...

К тебе летели письма
из Азербайджана:

«Cześć, przyjacielu! Witam! Jana.»

Urosły dzieci, już do szkoły
Chodzą wnuki,
Przysłałeś do mnie e-mailowy
List swój krótki.

Szczęśliwa jestem, że Ty jesteś!

Że ja jestem!

Что снова мы с Тобой вместе!

К тебе летели письма

из Азербайджана:

«Cześć, przyjacielu! Witam! Jana.»

Stawropol.

20 czerwca 2008 rok.

O DRUGIEJ W NOCY

Był upał okropny – nie spałam,
Jakby na coś czekałam,
Muzyka mi cicho grała.

Ty esemesa przysłałeś...

Ogromnie byłam wzruszona!

Wcale nie wszystko stracone

Cud, że Ty dla mnie zostałeś.

Skarżyłam się Ci, słyszałeś?

Jakbyś tu blisko byłeś,

Plakałam i rozmawiałam...

Dobrze, że esemesa przysłałeś;

Burzę mi wywołałeś –

Znów z Polską mnie połączyłeś...

Adamowi – Jana.

19.8.2008 r.

Stawropol.

ADAMOWI – JANA.

PO ROZMOWIE TELEFONICZNEJ...

Radość swoją,
jak спасательный круг,
Тебе бросаю:

«Держись, мой друг!

В бушующем море

с названием «жизнь»,

Я умоляю Тебя, держись!»

Роднее тебя в этом мире нет!

Ведь мы с тобой уже сорок лет!

Держись, прошу,

сколько хватит силы!

Уже с Тобой

не расстанемся, милый!

Хочу, чтобы Ты

улыбнулся в ответ,

Встречая со мной

каждый свой рассвет,

И вновь говорил мне, звоня:

«Привет!»

Ты выдержал всё.

Я Тобой горжусь!

Ты тоже – мой друг,

за Тебя держусь!

И Ты не один посреди океана.

С Тобой навсегда

твоя верная Яна!

октябрь 2008 г.

Ставрополь

ADAMOWI – JANA, 2009 r. 18 STYCZNIA

Скажи, пусть Геня не ревнует,
Что часто я тебя целую,



Что в письмах крепко обнимаю,
Стихи пишу и поздравляю.

В секунды

с Польшей перейдя границу,

Мой SMS

в компьютере светится...

Ты есть, я есть,

и пусть всегда так будет!

Мы разве дружбу с детства

позабудем?

Скажи, пусть Геня не ревнует,

Что часто я Тебя целую...

Ставрополь, Росija.

ADAMOWI – JANA.

DO ŚLUBU Z HENIĄ

Ты в детстве мои слёзы утирал,

Потом мостом

над пропастью мне стал,

Потом мы потерялись

и нашлись:

События важные произошли,

Со мной, в стране и в мире

и, конечно, в Польше...

Кому из нас досталось больше?

Мне не смириться

с Твоей болью,

И я прошу судьбу: «Довольно!

Пусть Бог хранит Тебя от бед

На сколько нам осталось лет!»

К чему несчастий нам учёт?

Мы лучше радостный

откроем счёт!

Давно пора решиться

к перемене!

Ты женишься,

женою станет Геня:

Наверное, приятно сознавать,

Что по утрам

не одному вставать?

Надеюсь,

Ты меня не позабудешь?

По праздникам

звонить в Россию будешь?

Не потеряемся уже мы никогда?

Не испугают нас с Тобой года?

Тебе я благодарна навсегда!

Довольна я, чем Ты доволен.

Спокойна, если знаю –

Ты не болен.

А в этот День особенно желаю:

Исполнится пусть всё,

о чём мечтаешь!

Конечно, счастья и сто лет!

Пусть Бог хранит Тебя от бед!

JANUSZOWI – JANA, 15 LISTOPADA 2008 г.

Za daleko od nas Polska,
Ale Kraj nasz Stawropolski

Odwiedzili mili goście!
Každy będzie nam zazdrościł,
Kiedy oni młyn zbudują,
Sławę oni tu znajdują,
I przyjaciół i pieniądze,
Będą o nich wiedzieć wszędzie!
Polskie pieśni zaśpiewają
Miłych gości przywitając!
Młyn ten, jak Piastowska wieża
Z Białym Orłem niezależnym,
Będzie przypominać Polskę
W pięknym Kraju Stawropolskim.

JANUSZOWI – JANA

Zobaczmy, jak przyjedziesz,
To z czym miłym mnie odwiedzisz...
Będziesz prosił wybaczenia,
Czy spotkamy się w milczeniu?
Dzisiaj Twoje Urodziny...
Gratulacje od innych
Ty odbierasz już od rana.
Marzysz, że zadzwoni Jana?
Wyrzuciłam wizytówkę!..
Będziesz płacił mi gotówką,
Aby tylko obok stałam!
Zła na Ciebie pozostałam!..
Ty prosiłeś by Rosjanie
Powiedzieli złego Janie!?
Może piłyś mniej, Januszu!
Jak przyjedziesz, Cię zaduszę.

Stawropol. 2009 r.

В Варшаву – Янушу

АДАМУ ШМЫТКОВСКОМУ. ПОЛЬША

Мы с детства – друзья,
И так хочется верить,
Что милый мой Адам
Откроет мне двери.
Что там, в Брониховицах,
Будут мне рады:
Родители так же
Стоят у ограды,
И помнят меня
И Уршула и Павел.
На память картины мои
Ты оставил,
И где-то хранились
Мои письма и фото,
И едешь с утра
Ты к себе на работу.
Услышать мне хочется
Добрые вести,
Что Эва здорова,
Вы счастливы вместе,
И свадьбы июльской
Храните вы звуки:
Навстречу мне выбегут
Милые внуки,
И дочки Твои –
Их чудесные мамы
Похвастаться смогут
Своими домами.
А жизнь всё летит,
И уже мы не дети.
Я так благодарна судьбе,
Что на свете есть Ты!
И я плачу и каюсь,
Ночами границу пересекая...

4 февраля 2008 г.

Ставрополь.



STANISŁAW WYSPIAŃSKI

(15 stycznia 1869 r. – 28 listopada 1907 r.)

(Dokończenie. Początek na str. 18)

Jako malarz i dekorator nawiązał współpracę (1898–1905) z Teatrem Miejskim w Krakowie pod dyktando Tadeusza Pawlikowskiego. Wkrótce na jego scenie rozwinął swoją twórczość dramatyczną. Projektuje osobiście dekoracje i kostiumy przy wystawianiu swych dramatów. W roku 1905 zabiegał o dyktando.

W dziedzinie malarstwa artystycznego Wyspiański projektował meble, tkaniny i elementy wyposażenia wnętrz, m.in. zaprojektował świetlicę w gmachu Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych oraz wnętrze domu Towarzystwa Lekarskiego w Krakowie. Wykonał architektoniczny projekt zabudowy Wawelu.



Motywy roślinne



Chochoły

W Krakowie nawiązał współpracę z towarzystwem „Sztuka”, którego członkiem został w roku 1897, a w połowie 1898 roku objął stanowisko kierownika artystycznego czołowego tygodnika krakowskiego „Życie”, w którym redaktorem naczelnym był Stanisław Przybyszewski. W tym okresie wywarł poważny wpływ na rozwój sztuki drukarskiej. Sam również komponował układ stron, okładki i winiety do swych dramatów.

W roku 1906 Wyspiański został docentem krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, był także członkiem krakowskiej Rady Miejskiej.

W ostatnim okresie życia schorowany i niedomagający fizycznie artysta leczył się w Rymanowie i Bad Hall, a potem przeniósł się do swojej chaty we wsi Węgrzce. Wyspiański chorował przez wiele lat i zmarł w Krakowie na nieuleczalną wówczas kiłę w wieku zaledwie 38 lat.

Pogrzeb Wyspiańskiego w Krakowie w 1907 roku stał się manifestacją narodową. Żałobą okryło się nie tylko jego miasto rodzinne, lecz cała ówczesna Galicja. Pochowany został w Krypcie Zasłużonych na Skałce.

W Krakowie znajduje się Muzeum Stanisława Wyspiańskiego w Kamienicy Szołayskich, jest to oddział Muzeum Narodowego w Krakowie. Przed nowym gmachem Muzeum Narodowego przy ulicy Trzeciego Maja znajduje się pomnik Wyspiańskiego. Rok 2007 Ustawą Sejmu ogłoszony był Rokiem Stanisława Wyspiańskiego.

ПОЛЯКИ ЕКАТЕРИНОДАРА

ПО ДАННЫМ ПЕРВОЙ ВСЕОБЩЕЙ ПЕРЕПИСИ НАСЕЛЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ 1897 г.

(Окончание. Начало на стр. 23)

обработка дерева (21 мужчина), администрация, суд и полиция (11 мужчин), учебная и воспитательная деятельность (9 чел., из них 3 мужчины и 6 женщин), врачебная и санитарная деятельность (9 чел., из них 8 мужчин и 1 женщина), обработка металлов (8 мужчин), земледелие (7 чел., из них 5 мужчин и 2 женщины), трактиры, гостиницы, меблированные комнаты и клубы (7 чел., из них 6 мужчин и 1 женщина), извозный промысел (6 мужчин), не вошедшие в указанные группы (5 мужчин), почта, телеграф и телефон (5 мужчин), средства от казны, общественных учреждений и частных лиц (4 чел., из них 3 муж-

чины и 1 женщина), обработка растительных и животных питательных продуктов (4 чел., из них 3 мужчины и 1 женщина), частная юридическая деятельность (3 чел., из них 2 мужчины и 1 женщина), лишённые свободы и отбывающие наказание (3 мужчины), обработка животных продуктов (3 чел., из них 2 мужчины и 1 женщина), обработка минеральных веществ (керамика) (3 мужчины), устройство, ремонт, содержание жилья и строительные работы (3 мужчины), лица при церквях, кладбищах и т.п. (2 мужчин), наука, литература и искусство (2 мужчин), обработка волокнистых веществ (2 женщины), ювелирное дело, живопись и т.п. (2 мужчин), общественная и сословная служба (1 мужчина), богослужение

(1 мужчина), винокурение, пиво- и медоварение (1 мужчина), прочие напитки и бродильные вещества (1 мужчина), табак и изделия из него (1 мужчина), полиграфическое производство и изделия из бумаги (1 мужчина), кредитные и общественные коммерческие учреждения (1 мужчина).

Таким образом, краткая подборка данных из Первой переписи позволяет сделать выводы о том, что в Екатеринодаре проживала немногочисленная, относительно молодая, работоспособная и социально-активная группа поляков, вносящая заметный вклад в экономическую и культурную жизнь кубанской столицы.

Александр СЕЛИЦКИЙ



ПОЛЬША, ВПЕРЁД!

Да. Да. И ещё раз да! Наконец-то в наш город, который богат спортивными традициями, пришёл большой спорт, а именно — большой футбол. И это не зря!

Именно этому виду спорта в последнее время уделяется всё большее внимание на всех уровнях власти нашего края, начиная от Законодательного собрания Краснодарского края, и кончая губернатором Ткачёвым, который представляется флагманом продвижения спорта на всей территории России. Кстати говоря, Александр Николаевич является президентом футбольного клуба «Кубань», который заслужил право играть в высшем дивизионе российского чемпионата в 2009 году.

На подступах к футбольному олимпу появился ещё и амбициозный клуб «Краснодар», который поставил перед собой задачу войти в первую пятёрку клубов первого дивизиона. Клуб молодой и самобытный. Создан на средства российского предпринимателя господина Галицкого, владельца сети магазинов «Магнит». Этот клуб «горожан», выступавший во втором дивизионе, неожиданно для всех любителей футбола занял там третье место и получил приглашение на участие в чемпионате страны среди команд первой лиги взамен вышедшего из-за финансовых неурядиц подмосковного Спортакадемклуба. Все мы надеемся на его достойные выступления.

Предвкушаю, что нашим читателям не терпится узнать подробности о международном футбольном



турнире «Кубанская весна» среди женских команд которого выступала команда Польши. Турнир проходил в Краснодаре с 13 по 23 марта. В нём принимали участие представительницы прекрасной половины человечества в возрасте до 19 лет, прибывшие из Белоруссии, Болгарии, Китая, Польши, России, США, Турции, Украины и Эстонии. Краснодарский край представлял футбольный клуб «Кубаночка».

Увы, наша польская дружина в дебютном матче уступила сборной Китая со счётом 0:2. Это поражение заставило наших девчат мобилизовать свои силы, и выиграть у сверстниц из Белоруссии — 1:0. А потом было принципиальное дерби между представительницами западных и южных славян. Счёт 3:0 в матче Польша — Болгария говорит сам за себя. Польша, вперёд!

На следующий день на территории стадиона Спортивной детско-юношеской школы олимпийского резерва № 5 сборная Польши со счётом 2:0 разгромила сборную Краснодарского края.

Ваш покорный слуга после обоих матчей имел честь побеседовать с тренерским составом сборной Польши. Руководство команды поделилось впечатлениями о свежесыгранных матчах и перспективах выхода в финальную часть турнира. Под конец беседы главному тренеру

сборной была вручена целая кипа журналов «Польские ведомости» для раздачи среди футболисток. Он был приятно удивлён, что на нашей гостеприимной и благодатной земле проживают представители польского народа и попросил поддержать команду в оставшихся поединках.

К этому времени сборная США обыграла команду из Турции со счётом 2:0. При таком раскладе польская сборная могла бы выйти в финальную часть турнира лишь одержав победы во всех оставшихся матчах.

Сборная Польши, игравшая в группе «В», уступила со счётом 0:1 в стыковочном матче спортсменкам из США, но это не помешало ей сойтись в борьбе за призовое третье место со сборной России. Матч оказался очень зрелищным и напряжённым — необыкновенный прессинг проявляли обе стороны. Казалось, всё идёт к послематчевым пенальти, но за три минуты до окончания игрового времени россиянки провели мощную атаку и переиграли польского голкипера.

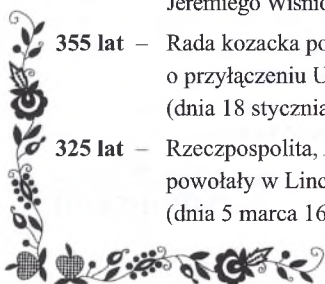
В результате сборная России получила кубок за третье место и бронзовые медали. Победу на турнире одержали китайские девушки, переигравшие американок по пенальти (5:4) при счёте в основное время 1:1.

Во время грандиозного закрытия чемпионата «Кубанская весна» представители краевого департамента по физкультуре и спорту обратились к участницам с приветственными словами. Ни одна из команд не осталась без внимания. Все увезли из нашего города кубанские сувениры и приятные воспоминания.

Турниру «Кубанская весна» — быть в следующем году!

Валерий СТРЕЛЬЦОВ-РАТУШИНСКИЙ

- 870 lat – Śmierć Bolesława III Krzywoustego w Sochaczewie (28 października 1138 roku)
- 585 lat – Dokonano koronacji Zofii Holszańskiej na królową polską (w marcu 1424 roku)
- 555 lat – Związek Pruski rozpoczął powstanie zbrojne w państwie krzyżackim i opanował wszystkie zamki z wyjątkiem Malborka, Chojnic i Sztumu (dnia 4 lutego 1454 roku)
- 555 lat – Król polski Kazimierz IV Jagiellończyk poślubił Elżbietę, córkę Alberta II Habsburga (dnia 10 lutego 1454 roku)
- 555 lat – Przedstawicielstwo stanów pruskich zwróciło się do króla polskiego z prośbą o inkorporację do Korony Polskiej (dnia 20 lutego 1454 roku)
- 555 lat – Król wydał (antydatując na 22 lutego) akt inkorporacji Prus do Korony Polskiej i wypowiedział wojnę Zakonowi Krzyżackiemu (dnia 6 marca 1454 roku)
- 555 lat – Pospolite ruszenie szlachty wielkopolskiej, zgromadzone pod Cerkwicą, zażądało od króla potwierdzenia przywilejów oraz wydania nowych (dnia 19 marca 1454 roku)
- 525 lat – Zmarł Święty Kazimierz, syn Kazimierza Jagiellończyka, patron Litwy (dnia 4 marca 1484 roku)
- 480 lat – Na sejmie zwołanym po raz pierwszy do Warszawy uchwalono akt inkorporacji Mazowsza do Korony (dnia 11 lutego 1529 roku)
- 445 lat – Król Zygmunt II August przejął dziedziczne prawa Jagiellonów do Litwy na Koronę (dnia 13 marca 1564 roku)
- 440 lat – Na sejmie lubelskim rozpoczęła się dyskusja o unii polsko-litewskiej (w styczniu 1569 roku)
- 440 lat – Część posłów litewskich przeciwnych unii opuściła obrady (dnia 1 marca 1569 roku)
- 440 lat – Król wcielił do Korony Podlasie (dnia 5 marca 1569 roku)
- 440 lat – Senatorowie i posłowie z sejmu Prus Królewskich zostali włączeni do sejmu polskiego, przez co nastąpiła całkowita inkorporacja Prus do Korony (dnia 16 marca 1569 roku)
- 435 lat – Koronacja Henryka Walezego na króla Polski (dnia 21 lutego 1574 roku)
- 400 lat – Urodził się Jan Kazimierz syn Jana III Wazy i Konstancji Habsburżanki (dnia 22 marca 1609 roku)
- 390 lat – W Dywilinie zawarto rozejm polsko-rosyjski na 14 i pół roku (dnia 3 stycznia 1619 roku)
- 365 lat – Druzgocąca klęska armii tatarskiej pod Ochmatowem w bitwie z wojskami hetmanów Stanisława Koniecpolskiego, Mikołaja Potockiego i księcia Jeremiego Wiśniowieckiego (dnia 20 stycznia 1644 roku)
- 355 lat – Rada kozacka podjęła w Perejasławiu decyzję o przyłączeniu Ukrainy do Rosji (dnia 18 stycznia 1654 roku)
- 325 lat – Rzeczpospolita, Austria, Wenecja i państwo papieskie powołały w Lincu Świętą Ligę do walki z Turcją (dnia 5 marca 1684 roku)
- 305 lat – Na zjeździe konfederackim w Warszawie ogłoszono detronizację Augusta II i bezkrólewie (dnia 14 lutego 1704 roku)
- 290 lat – W Wiedniu został zawarty sojusz antyrosyjski pomiędzy królem Anglii Jerzym I, cesarzem Karolem VI oraz Augustem II (dnia 5 stycznia 1719 roku)
- 275 lat – Na Wawelu odbyła się koronacja Augusta III i jego żony Marii Józefy z Habsburgów (dnia 17 stycznia 1734 roku)
- 220 lat – Sejm rozwiązał Radę Nieustającą. Oznaczało to jawne zerwanie z Rosją (18 stycznia 1789 roku)
- 215 lat – Przysięga Tadeusza Kościuszki na Rynku Krakowskim, początek powstania (dnia 24 marca 1794 roku)
- 195 lat – Urodził się Oskar Kolberg, „nestor nauki polskiej”, folklorysta, etnograf, muzyk i kompozytor (dnia 22 lutego 1814 roku)
- 185 lat – Urodził się Teodor Tomasz Jeż (Zygmunt Miłkowski), pisarz, publicysta, działacz polityczny (dnia 23 lutego 1824 roku)
- 160 lat – Urodził się Aleksander Świętochowski, czołowy pisarz i publicysta pozytywizmu (dnia 18 stycznia 1849 roku)
- 150 lat – Zmarł Zygmunt Krasiniński, dramaturg i poeta (dnia 23 lutego 1859 roku)
- 145 lat – Wybuch powstania krakowskiego (dnia 20 lutego 1864 roku)
- 140 lat – Urodził się Stanisław Wyspiański (†1907), poeta, dramaturg, malarz (dnia 15 stycznia 1869 roku)
- 125 lat – Urodził się Kornel Makuszyński, pisarz i humorysta (dnia 8 stycznia 1884 roku)
- 125 lat – Urodził się Kazimierz Funk, biochemik, twórca nauki o witaminach (dnia 23 lutego 1884 roku)
- 120 lat – Urodził się Ignacy Domeyko, wybitny mineralog i geolog (dnia 23 stycznia 1889 roku)
- 115 lat – Urodził się Jarosław Iwaszkiewicz, prozaik, poeta, eseista, autor sztuk scenicznych, tłumacz (dnia 20 lutego 1894 roku)
- 90 lat – Józef Piłsudski mianowany Naczelnikiem Państwa (dnia 20 lutego 1919 roku)
- 85 lat – Urodził się Antoni Marianowicz, satyryk, tłumacz, autor książek dla dzieci (dnia 4 stycznia 1924 roku)
- 85 lat – Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o budowie portu w Gdyni (dnia 1 marca 1924 roku)
- 70 lat – Zmarł Roman Dmowski, wybitny polityk, jeden z założycieli Narodowej Demokracji (dnia 2 stycznia 1939 roku)
- 65 lat – Zamach na dowódcę SS i policji dystryktu warszawskiego Franza Kutscherę, dokonany przez Armię Krajową (dnia 1 lutego 1944 roku)
- 55 lat – Zmarł Eugeniusz Romer, geograf, twórca nowoczesnej kartografii polskiej (dnia 2 lutego 1954 roku)
- 40 lat – Zmarł Kazimierz Wierzyński, poeta i pisarz (dnia 13 lutego 1969 roku)



Boskie młyny pomalu miały, ale dobrze

Czas wszystko uśmierza

Dwie gęsi, trzy niewieście uczyniły jarmark w mieście

Głodny brzuch uszu nie ma

Jak kto huką, tak mu echo odpowiada

Myszy tańczą, gdy kota nie czują

Nie drażnij psa, to cię nie ukąsi

Papier jest cierpliwy

Pierwszy krok najtrudniejszy

Pracuj, nieboże, a Bóg ci pomoże

Szkoda nie tuczy, lecz rozumu uczy

Ubóstwo nie hańbi

Нескор Бог, да меток

Время — лучший лекарь

Три бабы — базар, а четыре — ярмарка

Голодное брюхо к учению глухо

Как аукнется, так и откликнется

Кот на крышу — мыши в пляс

Не буди лихо, пока спит тихо

Бумага всё стерпит

Лиха беда начало

На Бога надейся, а сам не плошай

Беда да мука — та же наука

Бедность — не порок



Szanowni Państwo!

Informujemy, że Wydział Historii, Socjologii oraz Stosunków Międzynarodowych (FISMO) Kubąńskiego Uniwersytetu Państwowego (KubGU) w Krasnodarze wspólnie z Krasnodarską Organizacją Regionalną Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność” planuje przeprowadzenie IV Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Polacy w Rosji”, która miałaby poruszyć możliwie szeroki wachlarz zagadnień, związanych z tematem.

Konferencja odbędzie się w sposób zaoczny, jednak w listopadzie 2009 roku planujemy urządzenie Okrągłego Stołu celem omówienia nadesłanych referatów. Materiały z Konferencji zostaną wydane w postaci zbioru naukowego w pierwszej połowie 2010 roku.

Referaty w języku rosyjskim lub polskim prosimy nadsyłać w wersji elektronicznej w terminie do dnia 30 października 2009 roku pod adresem:

dr Aleksander Sielicki, FISMO, KubGU,
Stawropolskaja 149, KRASNODAR, 350040, Rosja
albo e-mail: poloniakubania@mail.ru

Уважаемые дамы и господа!

Информируем Вас, что факультет истории, социологии и международных отношений (ФИСМО) Кубанского государственного университета (КубГУ) совместно с Кrasnodarsкой региональной общественной организацией Польский национально-культурный центр «Единство» планирует проведение IV Международной научной конференции «Поляки в России», которая могла бы охватить как можно больший спектр вопросов, связанных с данной темой.

Конференция пройдет в заочной форме, но в ноябре 2009 г. планируется проведение «круглого стола» для обсуждения поступивших докладов. Материалы конференции будут изданы в виде научного сборника в первой половине 2010 г.

Доклады на русском или польском языках просим присылать в электронном виде не позже 30 октября 2009 г. по адресу:

Александр Игоревич Селицкий, FISMO, КубГУ,
Ставропольская 149, КРАСНОДАР, 350040
или e-mail: poloniakubania@mail.ru

Pismo ukazują się dzięki poparciu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

**WIADOMOŚCI
POLSKIE**
Nr 1 (22) 2009 r.

**ПОЛЬСКИЕ
ВЕДОМОСТИ**
№ 1 (22) 2009 г.

Redaguje kolegium.
Redaktor naczelny
Aleksander SIELICKI

Редактирует коллегия.
Главный редактор
Александр СЕЛИЦКИЙ

Pismo Krasnodarskiej Organizacji Regionalnej
Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność”
Adres redakcji: 350040, m. Krasnodar, ul. Stawropolskaja, 149, KubGU.
FISMO. Pok. 253. Tel.: +7-918-217-90-77, faks 007 (861) 219-95-20.
e-mail: poloniakubania@mail.ru http://www.kubanetnos.ru Nakład 999 egz.

Издание Краснодарской региональной общественной организации
Польский национально-культурный центр „Единство”
Адрес редакции: 350040, г. Краснодар, ул. Ставропольская, 149, КубГУ.
ФИСМО. Комн. 253. Тел.: +7-918-217-90-77, факс 007 (861) 219-95-20.
e-mail: poloniakubania@mail.ru http://www.kubanetnos.ru Тираж 999 экз.

MUZEUM ANTONIEGO GRZELAKA

